NOSZTALGIA RÁDIÓ HÍRÚJSÁG

72.

2010. MÁJUS-JÚNIUS

XIII. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

ORION 441 1950-1951

Horthy Néprádió

CAPRI NDK ~ 1967

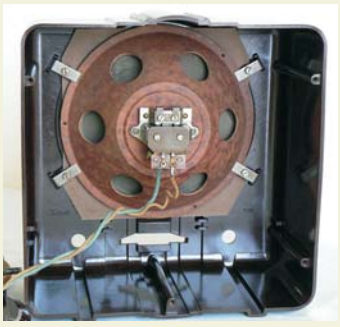
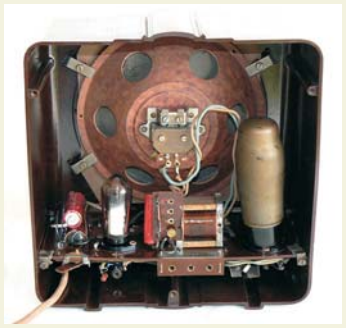

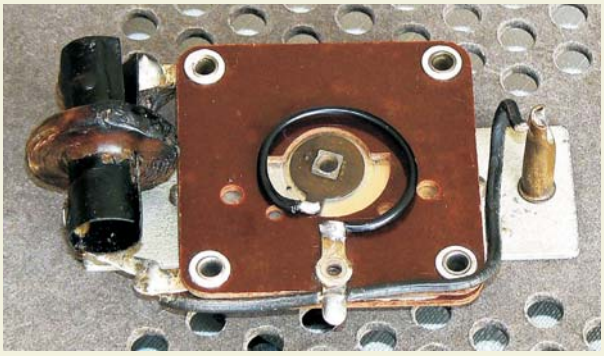
CAPRIOLA NDK ~ 1970

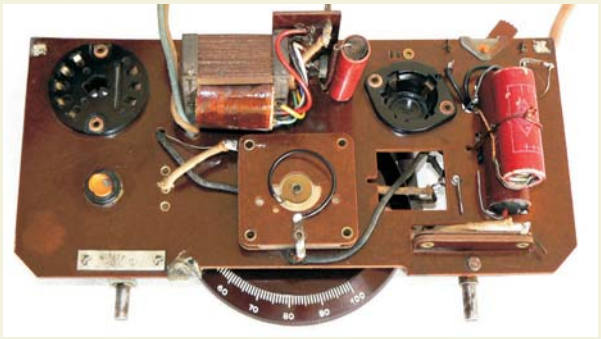
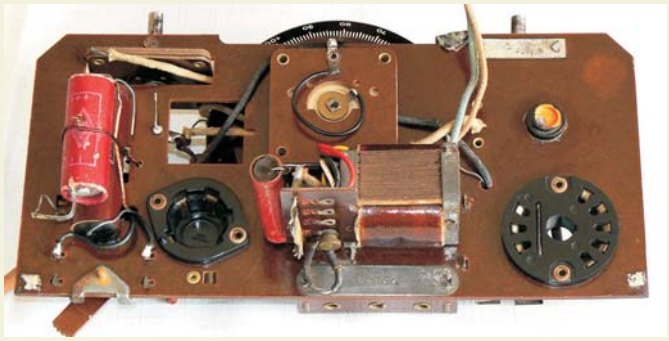
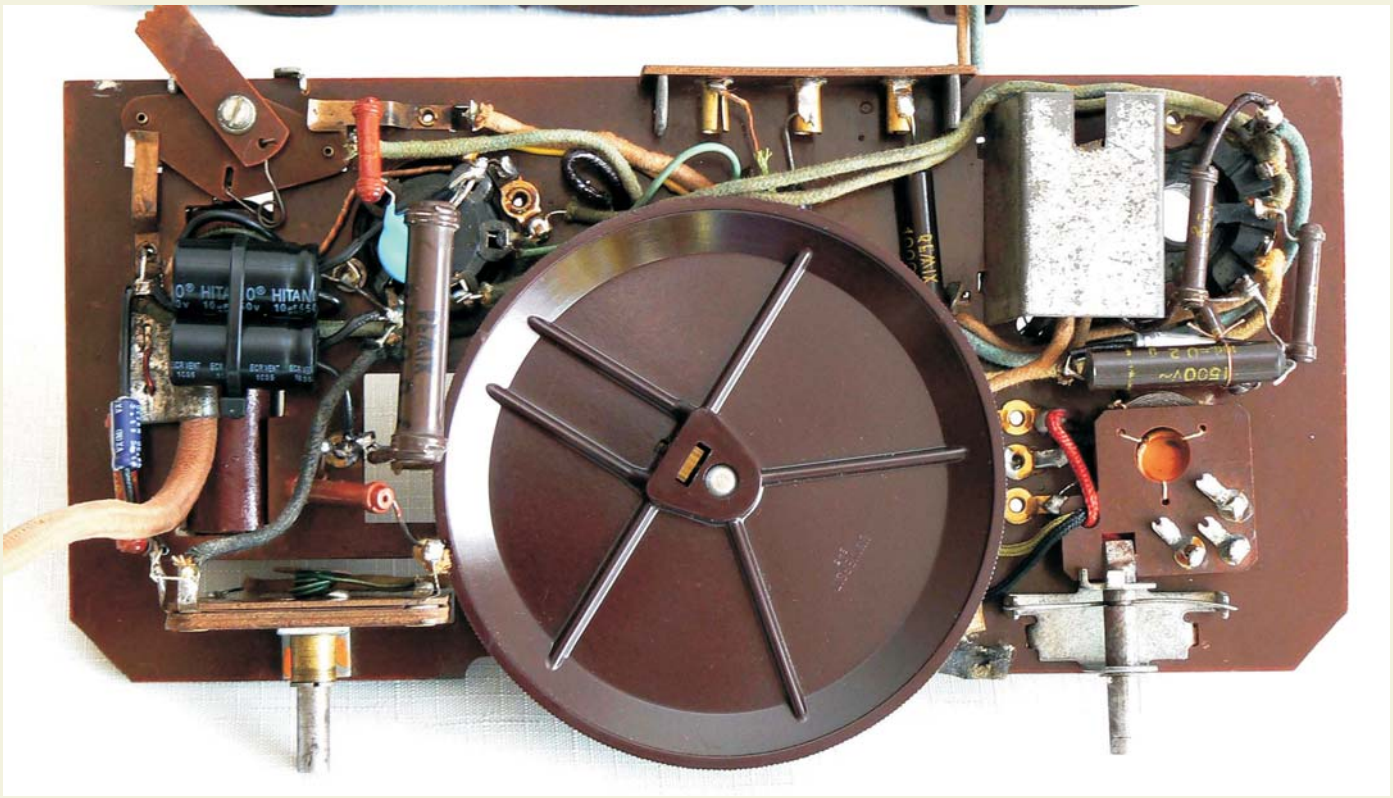
TARTALOMBÓL:

A Koronacímeres Horthy Néprádió
Évfordulók
Capri-Capriola NDK
Orion 441
Weekend 1930
A lakkhuzal természetrajza

Koronacímeres Néprádió

NOSZTALGIA
RÁDIÓ
HÍRÚJSÁG

2010. május-június
XIII.3. szám

RMK Nosztalgia Rádió Egyesület lapja

Megjelenik kéthavonta, ingyenesen az Egyesület tagjai részére

Főszerkesztő: Kóger László
Szerkesztés: Biliczky István
Tördelés: Heim Bettina
Kiadás: Szécsényi Lajos

A kiadványt támogatja:
GraphiCool Design Stúdió
Budapest, tel.: 212-7326
Pirehab Kft.
Debrecen, tel.: 52/458-900

RMK Nosztalgia Rádió Egyesület székhelye:
1800 Bp., Bródy S. u. 5-7.

Elnök: Kóger László
tel.: (06-30) 378-6633
kogerradio@citromail.hu

Titkár: Simoncsics László
tel.: (06-1) 410-6193
simoncsics.laszlo@t-online

Pénztáros: Irházi Sándor
tel.: (06-30) 986-0696

Adószám: 18167663-1-42

Hírdetések feladása:
Kóger Lászlónál
tel.: (06-22) 381-649,
(06-30) 378-6633
Postai úton:
Kóger László
8000 Székesfehérvár,
Sajó u. 9.
e-mail-ben:
biliczky.istvan@guardian.hu

Klubhírek

Ismét bővített lapszámot olvashatunk, a Koronacímeres Néprádió megérdemli, hogy egy bőséges ismertetőt szenteljünk neki. Hosszú információgyűjtés után alakult ki a jelenlegi írás, de még további kutatás után ismét olvashatunk majd róla. Mindenesetre köszönetet mondok Simoncsics Lászlónak, Szántó Lászlónak, Újvárosi Sándornak, Balázs Dénesnek, Losonczi Róbertnek, Gunter Craemernek, Irházi Sándornak akik az adatgyűjtés, cikkírás során azonnal a segítségemre siettek.
Jelen lapszám a májusi közgyűlésen átvehető, aki nem vesz részt, annak utólag postázzuk. Még kb. 90-100 fő nem fizetett tagdíjat, ők ismét csekket kapnak.
Nem fizetés esetén a következő lapot már nem tudjuk küldeni.
Többen jelezték, nagyobb összegű adó 1 % utalását, melyet az egyesület nevében nagyon köszönök, illetve mindenkinek, aki az adója 1 %-ával egyesületünket támogatja.
Ismét adtunk fel a Népszabadságban egy hirdetést, szerintem tavaly ez is hozott valamit a konyhára.
Tervbe van véve ismét egy címlista közlése, már régen volt, így akinél valamilyen adat, főleg telefonszám változott az utóbbi 2-3 évben, az kérem jelezze, hogy helyesen jelenjen meg.
A Tordasi kiránduláson sajnos nem sokat vettek részt, a felhívásban a telefonszám is hibásan szerepelt. Aki ott volt az mindenesetre jól érezte magát.
A Bolognai Marconi Múzeum látogatása is sínen van, úgy néz ki, hogy szeptember közepére lesz leszervezve. A közgyűlésen tudok bővebben tájékoztatni a dologról, illetve a következő számban.
Sajnos Fehérvári Kálmán tagtársunk 81 éves korában itthagyott minket, személyében jó barátot veszítettünk el, akitől én is sokat tanultam. A rádióipar, az elektronika jó ismerője volt, az Ő tevékenységéből sokan profitáltunk, sírjára koszorút helyeztünk el.
Számlánkra a pályázaton elnyert 300eFt is megérkezett, így ha lassan is, de ezzel az összeggel is számolhatunk. Természetesen működési költségekre pályázatot ismét adtunk be.

Kóger László

Nekrológ

2010. március 30-án, 81 éves korában eltávozott körünkből barátunk, gyűjtőtársunk, Fehérvári Kálmán. A nagyfrekvenciás berendezések szakértője és gyűjtője volt. Sokan megmosolyogtuk, mikor mesélte, hogy egy tíztonnás generátort szállíttatott a kertjébe, amikor azt a tulajdonos cég leselejtezte. Mint vállalkozó, a fóliahegesztők gyártásával foglalkozott, az ebből származó jövedelmét jelentős rádió- és műszertechnikai gyűjteményének gyarapítására fordította. Tagjaink sokszor találkozhattak vele a börzéken, amint adócsöveket vásárolt.
Sokunknak mutatta meg elektroncső és szakirodalom gyűjteményét, nekem még lehetőségem volt az engem érdeklő részeket ezekből kimásolni. Támogatta Egyesületünket, a gyűjteményének töredékét bemutató képeket a 2004. decemberi számunkban láthatjátok. Remélhetőleg az örökösök gondos ápolói lesznek ennek az óriási értékű hagyatéknak, ehhez az Egyesület sok segítséget adhat.

Simoncsics László

Laptársaink tartalmából

Funkgeschichte Nr. 190 (www.gfgf.org)
Készülékismertetés: Siemens – SH 467 (1. kép). 100 éves a drótnélküli telegráfia, utószó, 100 év a koherertől a digitális vevőkig. Katonai: Torn. E. b nagyfrekvenciás lehangolása. Booster varázsszemekhez. Philips csővoltmérő: GM 7635. LORENZ egyhangoltkörös audion 1946.

La Scala Parlante 2010. március (www.aireradio.org)
20 éves az A.I.R.E. (Associazione Italiana per la Radio d'Epoca)
Készülékismertetés: Telefunken 340W („macskafej" 1929). Tranzisztoros: Magnadyne MD 6181, Panasonic T13. Detektoros: Pioneer rakéta. Galéria: Filomele Radiomarelli, Fimi-Phonola 513, Radioroma, S.I.T.I. detektoros (1923-29). Elektroncső: 6J7 család története.

Antique Radio Magazine No 94 (www.antiqueradio.it)
Cégtörténet: GIORDANI Udine készülékek. Restaurálás: IMCA RADIO IF871. Készülékismertetés: UNDA RADIO R 53/6. Galéria: RADIOMARLLI, GUILD, PHILCO, PHILIPS, LOEWE, PHILIPS 2026 hangszóró (2. kép). RADIO CROSLEY 124 Playboy. A koncentrációs táborok rádiói (Zsilettpenge detektoros 3.kép). Elektroncső: Philips piros sorozat. Tranzisztoros: Stromberg e Carlson 79T11. Philips 527 októdás szuper rövid hullámra.

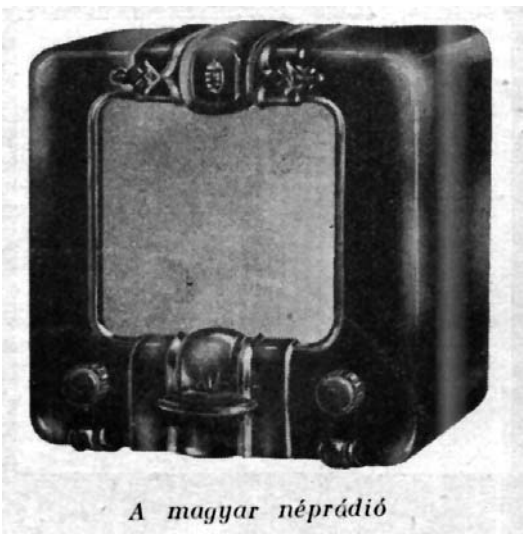
Radiobote 2010. március-április (fc@minervaradio.com)
Az osztrák rádióipar a háború után, 2. rész. Detektoros: MINIMAN „ceruza" diódás vevő.
Hordozható összehasonlító teszt: RCA Victor 54B1, HEA Gipsy 51, FRIDOLIN 51, AKKORD Lady. AUSTRIA rádiócsövek. Katonai: Vibrátorok.

Simoncsics László

A Koronacímeres „Horthy” Néprádió. Philips 22V,22U, Orion 011, 011U, Telefunken 140V, 140U, 141V, 141U, Standard 2010, 2011 1939-40

A gyűjtők és a nem gyűjtő laikusok részéről is talán a legismertebb háború előtti rádiókészülék az úgynevezett Horthy-néprádió.
Minden magyar rádiózástörténettel foglalkozó könyv említést tesz e kis készülékről, és létezése óta mindig is több-kevesebb érdeklődés vette körül. Megkülönböztető nevét, a rajta látható koronacímerről kapta, illetve a világháború előtti voltát jelzi a „Horthy” előszó használata, így a háború utáni másik „Rákosi”-Néprádiótól különböztetjük meg. Az utóbbi Néprádióról már olvashattunk lapunk '99/1-es számában, de a koronacímeresről sajnos még egy sort sem.
Jelen írásban megpróbáltam összefoglalni a gyűjtők szemszögéből a készülék történetét, műszaki oldalát, a korabeli információk és a megmaradt készülékek alapján mit tudunk és mit nem, mik még a megválaszolatlan kérdések ezzel a készülékkel kapcsolatban, mi képezi még további kutatás, információgyűjtés tárgyát. Néhány érdekes korabeli írást is olvashatunk, illetve időrendi sorrendben olvashatjuk a tudósításokat, így teljesebb átfogó képet kaphatunk a Néprádióról.
Előzményként a '30-as évek elejéig is vissza kell néznünk, már akkor felmerült egy olcsó mindenki részére elérhető rádiókészülék igénye. Az előfizetői létszám lassú emelkedésének egyik okát abban látták, hogy drága a készülék, és sokba kerül az előfizetési díj. A havi díj csökkentésének tervezésén kívül a hivatalos szervek nem is tettek az ügy érdekében mást, talán nem is volt lehetőségük rá.
A rádiógyárak is érezték egy olcsó néprádió szükségességét, ők annyit tehettek, hogy megpróbáltak kihozni 2+1-es készüléket a lehető legkedvezőbb árfekvéssel. De még ez sem tudott átütő sikert hozni, mert még ezek a készülékek is sokba kerültek a nagy létszámú szegény társadalomra nézve.

UTBAN A NÉPVEVŐ

Hosszu vajudás után a mult hónapban a gyárak aláirták a megállapodást 20.000 népvevő gyártására. Ebből 15.000 darab váltóáramu, 5000 darab egyenáramu (ill. univerzális). A készülék áll egy visszacsatolt triódából és egy vele közös üvegburába épitett végpentódából. Hullámterjedelme kb. 200—900 méter egy sávban (1000 cm-es forgókondenzátorral). Hullámcsapda nincs beleépitve. Primérfogyasztása a hálózatból kb. 13 watt. Kisméretü (kb. 23×23×12 cm-es) bakelitdobozba van szerelve, lengőnyelves kis hangszóróval. Erősitése olyan, hogy az országban Budapest I-et mindenütt lehet vele venni, a többi adót megfelelő távolságig. Névskála nincs rajta, csak fokbeosztásos forgató gomb. Kiadott teljesitménye kb. 0·4 watt lesz, ami mérsékelt hangszóróvételre elegendő egy lakószobában. *Kedvezményes ára 48 pengő kétévi részletfizetésre.* Telepes változata egyelőre nem készül. Az első darabok október elején jelennek meg.

Forrás: RT 39/6. szám

1939 február 19-től február 25-ig
Budapest, 1939. VII. évfolyam, 8. sz.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. kerület, József-körút 5., III. emelet. — Telefon: 1—444—00.
Előfizetési árak: negyedévre —.70, fél évre 1.40, 1 évre 2.80 pengő.

antenna
RADIÓ HETILAP
Szerkeszti: Szentirmay Endre dr.

Csehszlovákiai képviseletünk: Novitas lapügynökség, Bratislava, Ferenciek-tere 8. Ára: Kc 0.70, előfizetési ára egy negyedévre Kc 9.—, Romániai terjesztő: Journal Import Oradea-Mare, Str. Regele-Carol II. 26
Ára 3 Lei

MEGVALÓSULÁS ELŐTT A NÉPVEVŐ

Leszállítják a rádióelőfizetés díját

Az utolsó félév sorsdöntően fontos eseményei ismét bebizonyították, hogy a rádió a modern hírszolgálatnak menynyire fontos és nélkülözhetetlen eszköze;

elterjedésének fokozása tehát nem csupán kulturális, hanem gazdasági és nemzeti érdek is.

Azok, akik a multban — velünk egyetértően — állandóan sürgették a rádió fontos problémáinak megoldását, örömmel vették ugyan tudomásul az előfizetők számának legutóbbi, ugrásszerű emelkedését, de tisztában voltak azzal is, hogy az esemény-propaganda, amely a hírszolgálat hatalmas erejében rejtőzött, még nem jelentette a kérdések megoldását, de főként nem jelentette a lehetőségek végső és tökéletes kiaknázását sem. A magyar rádió lassan, esztendők munkájával dolgozta fel magát a közvélemény formálásának legeredményesebb eszközévé, de néhány kisebb kísérlettől eltekintve, sohasem nyult a propagandának általános és világszerte mindenütt bevált módszereihez.

Azok, akik a magyar rádiózás fejlődésének útját, terjedésének szabályait és rendszerét közelebbről ismerik, jól tudják azt is, hogy az ujságcikkekben gyakran sürgetett propaganda elmaradása sok tekintetben technikai és gazdasági rétegeződésünk sajátosságain múlott és

semmiesetre sem jelentette az illetékes körök nemtörődömségét, vagy közönyét.

A magyar rádiózás reformtervei

Ezzel ellentétben a helyzet az, hogy a rádiózás fejlesztésének intézményes megoldása világosan szerepelt az arra illetékesek programjában s annak megvalósítása — ha nem áll is közvetlenül küszöbön — mindenesetre a legközelebbi jövő sürgős feladatainak egyike.

A rádió legfőbb irányító helyén, a kereskedelemügyi minisztériumban esztendők óta folyt a munka a fennálló hiányosságok megszüntetésére s azoknak az eszközöknek felkutatására, amelyeknek alkalmazása a magyar rádiót ugyanannyira közkinccsé, a mindennapi élet legszorosabb velejárójává teszi, mint amennyire az különösen a nyugati államokban tapasztalható. Ezek a kutatások, helyesebben a pontos diagnozis megállapításának ezek a kisebb állomásai természetesen nem tartoztak a nyilvánosság elé s eredményeik — hivatalos formában — nem láttak napvilágot ma sem; az eddig végzett munka alapján azonban most már

tisztán kibontakoznak a készülő reformok körvonalai legalábbis elvi elgondolásaikban.

Beavatott helyről kapott, megbízható értesüléseink szerint

a program: díjcsökkentés és népvevő.

A népvevő és a rádiódíj leszállításának kérdése áll a munka megindításának tengelyében s valóban ez az a két tényező, amely nélkül a rádiózás további propagatív úton keresztülvitt terjesztését elképzelni is alig lehet. A hivatalos körök tehát — beleértve a postakincstárt és a Rádió rt. igazgatóságát is — elsősorban ennek a két problémának megoldási lehetőségeit vették vizsgálat alá.

Az előfizetési díjakkal kapcsolatosan elsősorban megállapították, hogy

a díjösszegek nagyjában megfelelnek az európai díjak átlagosának,

tehát indokolatlanul magas előfizetési összegről ebben a vonatkozásban beszélni nem lehet. A jó és élvezetes, nívós és kulturális téren is komoly missziót betöltő műsorért nem túlságosan nagy áldozat havi 2.40 pengő s a nehézségek nem is itt, hanem egyéb szociális adottságainkban rejlenek. Az előfizetési díj

másként jelentkezik a városokban, mint falun, s másként a detektoros készülékeknél, mint a világvevők hangszóróiban.

A falusi ember — a maga szükebb kereseti lehetőségei között — az esztendő bizonyos szakában alig jut hozzá rádiója hallgatásához, de másrészt kétségtelen az is, hogy a szuperkészülék ugyanazért az összegért lényegesen több szórakozást nyujt gazdájának, mint a detektoros. Itt tehát

valóban kettős egyenlőtlenség mutatkozik,

amelynek megoldása nélkülözhetetlen feltétele a jövő fejlődés biztosításának.

Mennyi lesz az új előfizetési díj?

Az utóbbi évek folyamán egyes érdekeltségek — közöttük maga a Rádió rt. is —

több előterjesztést nyujtottak be a kereskedelmi minisztériumban

az előfizetési díjak leszállításával kapcsolatban; szó volt külön vidéki és városi díjak megállapításáról s arról is, hogy a díjskála megállapításánál a készülék teljesítménye legyen az alap. Az előbbi megoldásnál az 5000 lélekszámnál kevesebb lakosságot számláló községekben az előfizetési díjat 1.60 pengőben kívánták megállapitani, míg a városi előfizetők megmaradtak volna a mai díjskálákban. Másik elgondolás szerint a detektoros és kisteljesítményü készülékek díját mérsékelték volna 35—50 százalékkal. Ez a megoldás főleg a posta és a rádió számára jelentett volna súlyos áldozatot, miután még ma is igen sok kiskészülék van forgalomban; de még ennél is nagyobb akadálya volt a javaslat megvalósításának az, hogy — a gépek teljesítményének megállapításánál — esetleg zaklatásnak tette volna ki az előfizetőket. Egyes — inkább falusi — érdekeltségek részéről elhangzottak olyan kívánságok is, hogy a „gazdarádiókat' az aratási és cséplési idényben mentesitsék a díjfizetés kötelezettsége alól.

A szétágazó javaslatok, tervek és érdekek vizsgálatával és összehangolásával azonban lassan minden nehézség ellenére is kialakul a tervbevett díjleszállítás hozzávetőleges módja:

az egyszerű ármérséklés,

amelynek 25—30%-os összegétől azonban illetékes körök nem az előfizetők számának emelkedését várják, hanem csupán a szociális szempontok fokozott érvényesítését kívánják szem előtt tartani.

Elkészültek a népvevő tervei is

Illetékes körök igen helyes véleménye szerint a propaganda leglényegesebb eszköze:

a legkisebb jövedelmü emberek számára is könnyen hozzáférhető, olcsó, részletekben fizethető s mégis jó teljesítményt nyujtó népvevő-készülék

megkonstruálása.

Itt viszont újabb nehézség: a nem kellő mértékben kiépitett villamositás, amely az egységes tipusú hálózati népvevő mellett külön telepes-gép tervezését is szükségessé teszi. Illetékes körökben egészen a legutóbbi hónapokig a telepes-tipus alkalmazásától várták a nagyobb sikert; az erős tempóban megindúló villamositásra való tekintettel azonban

újabban mindinkább előtérbe nyomul a vidék sajátos viszonyaihoz tervezett olcsó hálózati népvevő-készülék.

A postakisérleti állomásnak ezen a téren végzett kisérletei és javaslatai, a kereskedelmi és ipari érdekeltségek javaslatával együtt ugyancsak a minisztérium asztalán feküsznek már s a végleges és gyökeres állásfoglalást ma már tulajdonképpen csak az illetékeseknek az az igen helytálló megállapítása hátráltatja, hogy a kérdés elsősorban technikai természetü s főként a készülék árán és teljesítőképességén fordul meg.

Kétségtelen, hogy a reformok — éppen jelentőségük miatt — nem valósithatók meg egyik napról a másikra; a kezdő lépések azonban megtörténtek s az előfizetési díj mérséklése a népvevővel együtt most már belátható időn belül megvalósulhat. Akkor pedig a rádiózás új, hatalmas arányú fejlődésnek indul Magyarországon.

Ilyen készüléknek számított a Philips 2515 népvevője, később az Árpád, az Orion 7016, és a 111-es típusa. Ezekről a lapunkban már olvashattunk, de a Telefunkennek is volt ilyen célzattal gyártott készüléke, még a neve is Népvevő volt.

A nagy áttörést a Magyar Rádió és Telefonhírmondó Rt. javaslata hozta, a Rádió és a Posta a rádiógyárak és az áramszolgáltatók álljanak össze és közösen finanszírozzanak egy olcsó népvevőt.

A gondolat sikeresnek bizonyult, a M. kir. Kereskedelemügyi Minisztérium közreműködésével létrejött a szerződés (1939. április 18.) az Orion, Philips, Telefunken, Standard gyárak között 20 000 db Néprádió gyártására. A készülék önköltsége 57 Pengő 30 fillér volt, az eladási ár 48 Pengő 24 havi részletre. A különbözetet a Posta a Rádió és a villamos művek bevételeiből fedezték, az államon keresztül. A 20 ezer darab első körben nem is kevés, hisz Norvégia nem sokkal korábban hozta forgalomba néprádióját és ők 16 ezer hálózati és telepes készülékkel kezdték.

A Néprádióra a rádiókereskedők előjegyzést vettek fel, igen nagy volt a kereslet, havi 2 Pengős részlettel két év alatt kellett csak kifizetni a vételárat. Ez már jó lehetőség volt a szegényebb rétegek részére.

Az időpont, hogy 1939-ben került tető alá a néprádiókérdés, súlyos politikai okokra vezethető vissza, illetve ennek köszönhető az anyagi háttér is. A visszacsatolt területekkel gyarapodott az ország, és a Felvidék, Erdély rádióelőfizetőivel hirtelen 500 ezer fölé emelkedett a rádió előfizetők száma. A többletbevétel a Posta és a Rádió részéről anyagi lehetőséget biztosított a Néprádió lebonyolításához. A gyárak azt vállalták, hogy önköltségi áron számolták el a készüléket, haszon nélkül dolgoztak (elvileg). Megtehették, a megnagyobbodott ország hirtelen nagy rádiókeresletet generált, a nagyobb mennyiségű gyártás bőséges hasznot hozott számukra. A második akciónál csak a Posta fedezte a plusz költségeket, ennek az oka pedig a Magyar Rádió és Telefonhírmondó Rt. koncessziós szerződésében keresendő. A szerződés úgy szólt, 400 ezer előfizetőig, az előfizetői díjakból befolyt összegen, fele-fele arányban osztoztak, a 400 ezer feletti előfizetői díj 80%-a a Postát illette, és csak 20%-a a Rádiót. Tehát a hirtelen megnőtt előfizetői létszám a Kincstárnak kedvezett, jelentős plusz bevételhez jutott. Így a második akciót a Posta bőven meg tudta finanszírozni, még úgy is hogy közben az előfizetési díj havi 2 Pengőre csökkent.

Ekkortájt a politikai helyzet, a propaganda igénye más európai országokban is követelte a mienkhez hasonló néprádió bevezetését. Így Svájc, Olaszország, Lengyelország, Ausztria, Finnország is tervezte illetve bevezette az olcsó néprádiót. Nálunk az igény akkora volt, hogy még a kisebb cégeket is foglalkoztatta a népvevő kérdése, a Vörös Rezső féle cég az ECHO sorozatában NépEcho néven két-háromféle hasonló néprádiót is kihozott, mint a négy nagy gyár, a Barta és társa cégnek is volt saját Néprádiója Supron tekercsekkel. Még a kapcsolás is hasonló volt, ugyanígy VCL11-VY2 csövezéssel.(A NépEcho leírása Rádiótechnika 1939/8. számban.) Mivel az első 20 ezres széria hetek alatt elfogyott, sor került a második 25 000 darabos sorozat szerződéskötésére 1940. január 31-én. Tehát összesen úgy néz ki 45 000 db készült a Horthy Néprádióból. További igény esetére a hajlandóság megvolt ugyan az

A norvég népvevő-rádió-készülék sikere

A norvég rádió a múlt esztendőben népvevőkészülék készítésére és forgalombahozatalára kezdett mozgalmat. Készítettek is egy kétcsöves váltóáramú népvevőkészüléket, valamint egy háromcsöves telepes készüléket. Összesen 16 ezer készülék került forgalomba így, az árukat 86 norvég koronában állapították meg, ami norvég viszonyok szerint alacsony árnak mondható, miután a jó rádióvevőkészülékek három-négyszer ennyibe kerülnek. A készülékeket ez év elején hozták forgalomba, még pedig olyan sikerrel, hogy az első hetek alatt már 14 ezer darabot megvettek. Most a népvevőkészülékek folytatólagos gyártását határozták el.

Forrás: Antenna 39/7. szám

Hogyan készül a néprádió

Hangversenyközvetítés az Orion rádiógyárból szeptember 13-án

A mai rendkívüli események közepette, mikor fokozottabb mértékben fordul a közönség érdeklődése a rádió hírszolgálata felé, a legidőszerűbb témáról, a néprádióról hallunk helyszíni közvetítést. Hogy a magyar néprádió ügye miként valósult meg, arról már többízben részletesen beszámoltunk olvasóinknak. A helyszíni közvetítés keretében a néprádió szerkezeti felépítéséről, teljesítményéről fogunk kimerítő tájékoztatást kapni, de legfőképpen a készülék gyártási módját ismerteti Budinszky Sándor, a közvetítés vezetője. Bizonyára sok érdekes téma merül fel ennek során, érdemes tehát azt figyelemmel végigkísérni. A közvetítést az Orion gyártelepén a délelőtti órákban veszik fel viaszlemezre és ezeket a felvételeket fogják az esti adásnál leforgatni, mert az üzem az esti órákban szünetel, napközben pedig a rádióhallgatóság van munkájával elfoglalva.

Forrás: MRU 39/42. szám

NÉPI MÜSORT A NÉPVEVŐHÖZ

(D. D. V.) Most már napokon belül forgalomba kerül az oly régóta sürgetett olcsó népvevő. Egészen bizonyos, hogy a népvevő ujabb hatalmas tömegekkel fogja szaporitani a rádióhallgatók számát, ami nem is annyira a rádióelőfizetések összegének jelentős növekedése miatt örvendetes, hanem főleg azért, mert ismét széles néprétegek válnak hozzáférhelővé a rádió nemzetnevelő munkája számára.

Nem kételkedünk abban, hogy a rádió vezetősége ebből az örvendetes tényből levonja az összes szükséges következtetéseket. Elsősorban arra gondolunk, hogy a rádiónak ezentúl, ha lehet, még nagyobb gondot kell forditani a kulturaéhes tömegek kielégitésére és nevelésére.

Anélkül, hogy elébe akarnék vágni a rádióműsor küszöbönálló népi reformjának, legyen szabad megemlitenem azt a kivánságot, hogy ez a várt műsorreform főleg a népies ismeretterjesztő, nemzetnevelő előadások és a népies szórakoztató műsorszámok szaporitásában jelentkezzék.

Ugy vélem, hogy ebben a vonatkozásban szembetünően meg fog növekedni a Budapest II. jelentősége. A Budapest I. ugyanis nemcsak a belföldi közönségnek szól, hanem a külföldnek is és bizonyos fokig arra hivatott, hogy méltóképpen reprezentálja a külföld felé a magyar kulturát. Már csak azért is, nemcsak az igényesebb magyar közönség kedvéért, kénytelen olyan magasszinvonalu műsorszámokat is adni, amelyek kivülesnek a nép széles rétegeinek érdeklődési körén.

Bp. II.-re viszont azt lehetne mondani, hogy kizárólag a magyar rádióhallgatóságra szoritkozik. Eredetileg is az volt a terv, hogy a nagyobb képzettséget és a kifinomultabb izlést követelő műsorszámok ideje alatt, melyeket Bp. I. sugároz szét, Bp. II. fogja a népnevelés és népszórakoztatás hivatását átvenni. Hogy nem feleit meg hivatásának, annak a rossz műsorpolitika és Bp. II. nehéz hozzáférhetősége volt az oka.

A népvevő forgalombahozatala égetően időszerűvé tette ezt a kérdést. Mindenesetre ajánlatos, hogy a népvevő propagálását teljes erővel folytassák. A feltételek csakugyan olyan előnyösek, hogy most már a legszerényebb jövedelmü családok is beállithatja otthonába ezt a kitünő készüléket.

Addig is, mig felépül a tervbevett uj nagyadó, jobb, szórakoztatóbb műsort kérünk Bp. II.-n.

Forrás: RU 39/36. szám

Forrás: RU 39/39. szám

érdekeltek részéről az akció folytatására, de valószínű a háborús helyzet miatt további gyártásra már nem került sor. Illetve a telepes néprádió gyártására tettek kísérletet, jóval kisebb sikerrel, de az már egy másik történet.
Hitelesnek tekinthető források szerint az első szériánál 15 000 db váltóáramú, és 5 000 db univerzális kivitel készült. Az 5 ezer univerzálist a Magyar Philips Művek gyártotta, a 15 ezer váltóáramú pedig a másik három gyárra esett. Itt említem meg, hogy létezik egy gyártörténeti könyvecske 1969-ből, címe: A Vatea és a Magyar Philips Művek szerepe az elektroncsőgyártásban 1923-1951. (szerző: Koroknai Ákos) mindössze 2000 példányban, melyben hitelesnek mondható fontos adatok vannak a Horthy Néprádióról.
A könyv idevonatkozó részletét olvashatjuk lapunkban is. A könyv előszavát Berend T. Iván akkor egyetemi tanár, a Magyar Történelmi Társulat főtitkára írta, ez a név talán többeknek ismerős lehet. Tehát ezen forrás szerint a 15 ezres váltóáramú készülék a másik három gyár produktuma volt. Itt bennem rögtön felmerül a kérdés, melyik gyár mennyit? Erről nincs információ, (további kutatást igényel) én csak következtetni tudok, mivel akkortájt a gyárak kartell szerint osztották fel a piacot maguk között, valószínű eszerint alakulhatott a Néprádió megosztása is a gyárak között. Ez a Néprádió gyártásakor az összes rádióra kb. így alakult, Orion kb. 35 %, Philips kb. 30 %, Standard 20-25 %, Telefunken kb. 15 %. Megközelítőleg, tehát a Philipsre az 5 ezer univerzális nagyjából stimmel, de a másik három gyárnál gyanúm szerint az arány azért kicsit eltért a Néprádió esetében. Az a helyzet, hogy hiteles korabeli információ híján utólag nem tudjuk megállapítani, hogy a 15 ezres széria hogy oszlott meg a gyárak között. Én azonosítás végett elkezdtem átvizsgálni a kezembe került készülékeket, és a gyártókra jellemző jellegzetességeket kerestem, illetve eltéréseket az egyes shasszik között. Először a csavarokból indultam ki, de abból kevés van a Néprádióban, inkább a huzalozás eltérései tűntek fel. Van shasszi amely a régi európacsöves Orionokra jellemző, sodrott pamutszigetelésű huzallal van szerelve, (mint például az Orion 7016-os) aztán van shasszi amely acetáthuzalos, pont olyan mint a korabeli Telefunkenekben, a harmadik amivel találkoztam színes pamutszigetelésű mint a korabeli Orionokban, Standardokban. Van egy negyedik is, ott színes gumiszigetelésű a huzalozás. Tehát ez az egyes gyártókra utal, bár ez szerintem még további információgyűjtést igényel. Volt egy olyan elgondolásom is, hogy a váltóáramú példányokat csak az Orion gyártotta volna, a Telefunken és a Standard csak átvette. Ez csak teória, illetve logikai következtetés, mert lenne egy-két momentum, ami ezt az elgondolást alátámasztaná. Tehát ez is további kutatás tárgya még. Mindenesetre úgy néz ki, a Telefunken és Standard variánsból kevesebb van, ez a kvóta elméletet támasztja alá.
Az említett gyártörténeti könyvben olvashatjuk, hogy a Philips 300 db univerzális készüléket kicserélt váltóáramúra. Tehát az első szériánál létezett 300db váltóáramú Philips Népvevő, a többi 4700 univerzális, Philips néven került forgalomba. A 300 univerzális csere darab pedig gondolom a

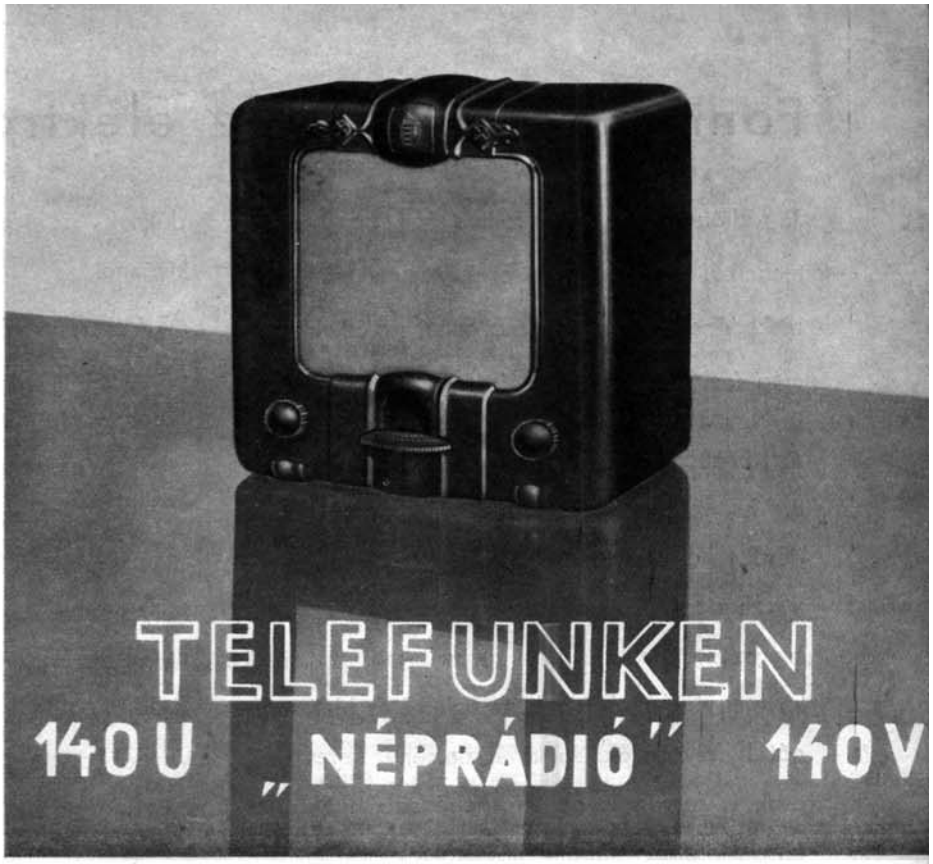
Forrás: Orion rádió 1940 árjegyzék

Forrás: Pesti Hírlap 1939

A magyar
»NÉPRÁDIÓ« készülék

Bakelitházba épitve, váltóáramu és univerzális kivitelben.

CSÖVEK:

TELEFUNKEN VCL 11 (kettős cső; audion és végerősítő pentoda)

TELEFUNKEN VY 2 (egyenirányító)

HULLÁMSÁVOK:

192.6—860 m-ig.

A készülékbe kívánságra hullámszűrő is építhető (hullámszűrővel felár).

ELADÁSI ÉRVEK

1. RENDKIVÜL MÉRSÉKELT ÁR, mindössze havi 2.— pengős részletár.
2. Gondosan szerkesztett vevőkészülék.
3. Tökéletes lengőnyelves hangszóró.
4. RENDKIVÜL CSEKÉLY ÁRAMFOGYASZTÁS; váltóáramú kivitelnél kb. 11 Watt, univerzális kivitelnél: 110 Voltnál kb. 6 Watt, 220 Voltnál kb. 12 Watt.

A rádiózó nagyközönség végre egy olyan vevőkészülékhez juthat, melynek beszerzése a legcsekélyebb anyagi megerőltetés nélkül lehetővé válik. A Néprádió propagálása, minél szélesebb rétegekben való elhelyezése nem csak üzletet jelent, hanem kulturális célt is szolgál. A rádiókultusz fejlesztése fontos nemzeti érdek, terjesszük tehát a Telefunken Néprádiót!

A Telefunken Néprádió eladásával kereskedőink új vevőkört szereznek maguknak s így a rádiókészülékkel kapcsolatban antennaszerelést is vállalhatnak, valamint egyéb villamos készülékek eladására is alkalom kínálkozik.

Forrás: Telefunken ismertető 1940

három másik gyár között egyenlően oszlott meg. Így 100 db univerzális létezett a három gyárnál is. Fontos adat az is, hogy a Philips szállította az összes készülékhez a kilyukasztott szerelőlapot, az antennahüvely sávot, hálózati kapcsolót, és a forgókondenzátorokat, tehát ezen alkatrészek az első sorozatnál azonosak voltak. A fentiek azt feltételezik, hogy a gyárak szorosan összedolgoztak a Néprádió gyártása során, a gyártörténeti könyv szerint az összes készülékhez a hátlapot is a Philips gyártotta, nyilván a megfelelő gyár címkéjével. Tehát látszik, hogy a Philips rendelkezett megfelelő kapacítással a bakelit alkatrészek gyártására.

Ez nagy valószínűséggel hasonlóan zajlott le a második 25 ezres szériánál is, ott 18750 db készült a váltóáramú kivitelből, és 6250 db az univerzálisból. Az univerzális itt is valószínű a Philips gyártmánya volt.

A papír kónuszos hangszóró 11000 ohmos, 180 mm átmérőjű 1 Wattos, illeszkedik a VCL 11 csőhöz, a Philips 2205 típusszám alatt gyártotta és külön is forgalmazta 11 Pengő 70 fillér áron. Az Orion is gyártotta 8007/a típusszám alatt, külön szintén 11 Pengő 70 fillér áron

lehetett náluk is kapni. A nagyobb kereskedőházak is forgalmazták külön a hangszórót, mint például a Barta és Társa cég. A két másik cég nem valószínű, hogy a hangszórót gyártotta.

Érdekesen alakult a Néprádió ára is, a propaganda 48 Pengős áron 24 havi részletre, havi 2 Pengőért kínálta. Az 1939-40-es Orion ismertető szerint készpénzben 43 Pengőért lehetett vásárolni. Más forrás szerint 43 Pengőért csak új rádióelőfizető kaphatta meg a Néprádiót. A második szériánál változott a helyzet, kicsit magasabb lett az eladási ár, egy eredeti kis szórólap szerint 6 havi részletre 49 Pengő 60 fillér, készpénzár 44 Pengő 60 fillér.

Az Orion 1941-es árjegyzéke szerint (máshol is) ez úgy jött ki, hogy előlegként kellett fizetni 1 Pengő 60 fillért, utána így kijött ismét a 43 Pengős kézpénzes és a 48 Pengős ár részletre, de csak 6 hónapra havi 8 Pengőre. Talán a túljegyzést akarták így megakadályozni, így valószínű, akinek szüksége volt egy Néprádióra, az csak egyszer jegyezte le 1 Pengő 60 fillérrel, és nem jegyezte be az igényét az összes környékbeli rádiókereskedőnél. Szerintem a hivatalos szervek ezzel a ténnyel is szembekerültek az első akciónál, mikor szembesültek a 130 ezres túljegyzéssel.

A forgatógombok egyediek, a visszacsatoló és antennacsatoló gombok egyformák, nincs rajtuk szám, ezt a gombot csak a Néprádióhoz gyártották. A középső hangoló élgomb is csak ide készült, jelzése UNIVERSIT 543.

A Néprádió legjellegzetesebb része a bakelitház, száma FUTURIT 7222, iparművészetileg telitalálat, igazi magyaros stílusú motívumokkal, melynek központi helyén az ország címere látható a koronával. Ehhez

Forrás: Eredeti szórólap 1940

XVI. ÉVFOLYAM 42. SZÁM (1939 OKTÓBER 15-TŐL
1939 OKTÓBER HÓ 13-ÁN 1939 OKTÓBER 21-IG)

RÁDIÓ ÚJSÁG

KÉPES RÁDIÓ ÉS TECHNIKAI HETILAP
FŐSZERKESZTŐ: BALAZS ÁRPÁD ALAPITOTTA: LASZGALLNER ERNŐ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VILMOS CSÁSZÁR-UT 34. TELEFON: 120—843.
ELŐFIZETÉSI ÁRA ¼ ÉVRE P 1.20 KÜLFÖLDÖN P 2.40. POSTATAKARÉK CSEKK SZ. 29.099.

A MÁSODIK NÉPRÁDIÓ-AKCIÓ

Olvasunk elkövetkező „kedves" téli estékről, az otthonról, amelyet ujra fel kell fedeznünk és kedvesebbé tennünk, kényelmes székekkel, vidám függönyökkel és derüs lámpaernyőkkel. Nélkülözhetetlen a rádió...

Itt abba kellett hagynunk az olvasást.

A nélkülözhetetlen rádió, mely különösen az elmult hetekben háborus és semleges országokban tizezrével hóditott uj hiveket, nálunk nem fejthette ki vonzerejét, mert a megjelenésében kissé késlekedő „néprádió" százezernél jóval több várakozó számára elérhetetlen marad.

Beszéljünk másról?

Az egyik háborus nagyhatalom az első hét pánikszerü, tulzott intézkedéseit megmásitva visszaállitotta a rádió háboru előtti műsorszolgálatát. Déli 1 órától éjfélig ad ujra zenét, komolyat és vidámat, hangjátékot és szindarabot, előadássorozatot és tarka estet, külön csoportra bizva a napi műsor vidám részének gondozását. Kell-e ennél jobb bizonyiték arra, hogy a műsorszóró rádió olyan időkben, amikor a közélet gondja minden otthon nyugalmát felzaklatja, nélkülözhetetlen? Az alkonyatkor bezáruló szinház és mozi, a csökkentett üzemü népmüvelő intézmények pótlására csak a rádió vállalkozhatik. És a nagyvárosokból vidékre telepitett iskolásgyerekek lelki gondozására el nem képzelhető jelentősebb, sikeresebb intézmény az iskolai rádiónál. „Beszéljünk másról", igy fordithatnók le annak a hangképsorozatnak a cimét, amelyet ez a külföldi állomás e napokban iktatott müsorába olyan irodalmi müvekből, amelyekben egyetlen szó egyetlen sor sem utal napjaink tragikus fordulataira.

„Beszéljünk másról..." Örvendjünk, hogy sorsunk nem kényszerit ránk komorabb témákat. Szivesebben beszélnénk a megoldott néprádió-üggyel a hátunk mögött az iskola-rádióról, de — fájdalom — itt még nem tartunk. A *néprádióról azonban sürgősen most kell beszélnünk, mert ennél fontosabb kérdése rádiózásunknak e pillanatban nincsen.* Végleges megoldást kivánunk, mert ez éppoly érdeke a magyar királyi Postának, a Magyar Rádiónak, a magyar rádióiparnak, mint a rádióhallgatóknak, sőt az országnak magának.

Arról, hogy ez a kérdés, ugy ahogyan a megoldásához hozzáfogtak, nyugvópontra juthasson, szó sem lehet. A néprádió-akció, akár „kisérlet"-nek szánták, akár nem — az elnevezésen ne akadjunk fenn — nem érheti be azzal, hogy egy töredék igénylőt kielégit, hiszen nyilvánvalóan azt a célt tüzte ki, hogy a rádiót, mint nélkülözhetetlen berendezést, minden magyar otthon intézményévé tegye. Tulnagy az üres kézzel távozók száma ahhoz, hogy kielégitetlenségünk felett napirendre térhessünk.

Az elindítás anyagi fedezete

tehát hétszer-nyolcszor annyi igénylőre kell, hogy felépitse számvetését, de elengedhetetlen, hogy egyben a Telepes Néprádiót is meg ne teremtse.

Tudjuk, hogy megalkotása a kereskedelemügyi minisztérium legközelebbi feladatai között szerepel, igy tehát az uj néprádió-akció kiszélesitése máris adva van. Elinditásához megfelelő alapnak mutatkozik a 400.000-en felüli rádióhallgatók rádiódijából a magyar királyi Postát megillető 30 százalékos többlet, mely a mai néprádió akcióval verbuvált előfizetők betudásával százezer előfizető után kb. 860.000 pengőt hoz. Ezt a több-bevételt a költségvetés még nem terhelte meg. Gyümölcsözőbb felhasználását elképzelni is bajos.

Az eddigi tanulságok alapján egy bizonyos: *a kisérletből a néprádió-akció máris kinőtt.* A másik bizonyosság, hogy az uj néprádió-akció nemcsak hogy kockázatot nem róna elinditóira, de a közös áldozatvállalás terhét is a legkisebb fokra csökkentené. Sürgős voltát nyomatékkal igazolja minden óra, hiszen a történelem szövetségesévé szegődött a rádiónak.

NÉPRÁDIÓ!
UJ RÁDIÓELŐFIZETŐKNEK 43.— PENGŐ.
CSEREGÉPEK 35.— P-TŐL 300.— P-IG.
CHMURA IV, Ferenciek tere 2
Rit árjegyzék ingyen.

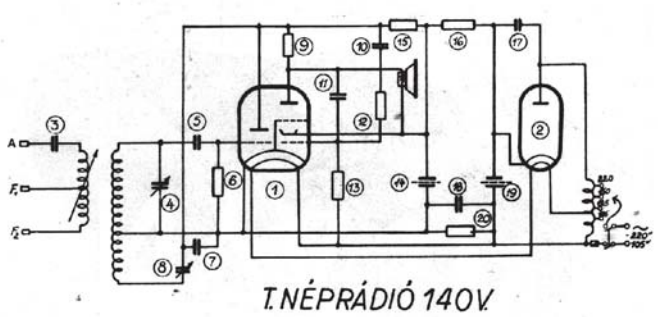
Fforrás: MRU 1939/ 40. szám

foghatót külföldön sem készített gyár. Más országok gyűjtői is megcsodálják manapság, mindenkinek elnyeri tetszését a magyaros motívum a koronacímerrel. Ezt a formatervet a Magyar Philips Művek nyújtotta be mikor a Néprádió terveit elbírálták, és az a Bozzay Dezső iparművész tervezte, aki akkortájt kezdett dolgozni a Philips számára. Bozzay Dezső sikeres munkásságáról a Művészet című folyóirat 1974/2. számában jelent meg írás, melyet lapunk 2000/1. számában mi is olvashattunk. Tehát a Néprádió a sikerét a szép kivitelének is köszönhette. Az elbíráláskor a belső szerkezetre viszont a Telefunken javaslatát fogadták el, így lett köze a magyar Néprádiónak a német Kleinempfangerhez.

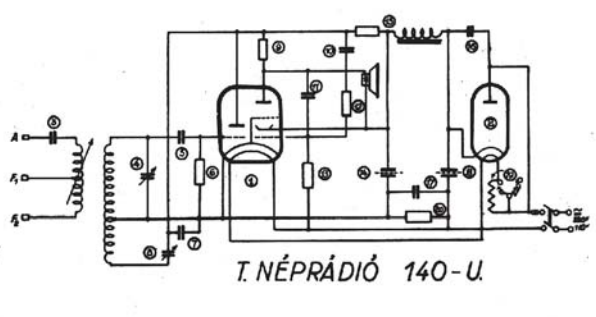
A tapasztaltabb gyűjtők tudják, hogy létezik egy Orion emblémás verzió is, amikor a koronacímer helyett a Bottlik féle Orion embléma található. Mindössze néhány ilyen példány létezéséről tudok, talán 8-10 db, és ez találgatásokra ad okot. Az Orion gyártotta volna külön a saját címerével? Nos, ez nem valószínű, bár mondjuk a licencdíj lefizetése után gyárthatta volna exportra. Tulajdonképpen erről az Orion emblémásról semmi nemű információval nem rendelkezünk, szerintem az Orionnak nem is engedték volna meg, hogy kisajátítsa a Néprádiót, hisz ez egy közös munka eredménye volt állami megrendelésre. A Philips pedig főleg nem engedhette meg, hogy a saját formatervét használta volna külön az Orion. Véleményem szerint az Orion emblémás dobozok később készültek a háború után, a háború alatt megsérült, törött dobozok pótlására. Gondoljunk bele, a háború után nem sokkal politikai okok miatt már nem volt kívánatos a koronacímer, viszont ha tényleg szükséges volt néhány ezer készülékház pótlására, újra kellett gyártani, de lehetőleg nem a koronacímerrel. Mivel a háború után a hazai rádiógyártás egyre jobban az Orion érdekkörébe került, mondjuk hozzá kerülhetett a présszerszám is mellyel a dobozt készítették. Így egyszerűen átalakították a présszerszámot Orion címeresre. Én három Orion címeres dobozt vizsgáltam meg és nagyító alatt szépen látható, hogy az eredeti szerszámból kivésheték a koronacímer kb. 0,5 mm-es mintáját és belevésték az Orion emblémát. Látható körbe egy lapszerű kidudorodás, és abból emelkedik ki az Orion embléma. A balfelső részen van egy mélyedésbeli hiba is, mely szerintem mindegyik Orion emblémás dobozon megtalálható.

Tehát véleményem szerint az eredeti présszerszámot alakították át az orionosra. Persze ez megint csak teoria, de felettébb valószínű, más magyarázatot nem látok az orionos kivitelnek.

Érdekesen alakul a gyáriszám kérdése itt is, mely részben igazolni látszik a gyártörténeti könyv adatait is. A két széria gyáriszámai a következőképp alakultak, eddig nagyjából, 10 ezer alatti gyáriszámmal nem találkoztam, az első akció váltóáramú példányai a 10 és 20 ezres sorszámúak, az univerzálisok a 30 ezresek. A második szériánál a váltóáramúak az 50 ezresek és talán a 60 ezresek.(40 ezres sorszámmal nem találkoztam.) Az univerzálisok a 70 ezres sorszámmal kezdődnek. Egy-két kivétel volt ugyan, de egy romosnál néha nem lehet pontosan megállapítani, hogy vajon melyik verzió volt. A további behatároláshoz kérnék gyáriszámokat a tisztelt gyűjtőtársaktól, aszerint, hogy az adott gyáriszámú darab váltóáramú, vagy univerzális kivitel és milyen huzalozású.A hangszóróvászon általában világos téglavörös, volt egy finomabb szövésű anyag, és ugyanolyan színben egy durvább szövésű is amit használtak. De volt egy szürke vagy szürkésbarna színű finomabb szövésű anyag is, amit használt az egyik gyártó, ez a több gyártóra enged következtetni. Azt eddig nem sikerült kideríteni, melyik vászon melyik gyárhoz, melyik sorozathoz tartozik. Nekem van egy teljesen eredeti Orionos példányom, (első

Telefunken „Néprádió" 140 V

Telefunken „Néprádió" 140 U

XVI. ÉVFOLYAM 43. SZÁM
1939 OKTÓBER HÓ 20-ÁN

(1939 OKTÓBER 22-TŐL
1939 OKTÓBER 28-IG)

RÁDIÓ UJSÁG

KÉPES RÁDIÓ ÉS TECHNIKAI HETILAP

FŐSZERKESZTŐ: BALAZS ÁRPÁD
ALAPITOTTA: LASZGALLNER ERNŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VILMOS CSÁSZÁR-UT 34. TELEFON: 120—843.

ELŐFIZETÉSI ÁRA ¼ ÉVRE P 1.20
KÜLFÖLDÖN P 2.40. POSTATAKARÉK CSEKK SZ. 29.089

A TÚLJEGYZETT NÉPRÁDIÓ

A MAGYAR KIRÁLYI POSTA VEZÉRIGAZGATÓJÁNAK NYILATKOZATA

A néprádió-akció lebonyolitása folyik most és előreláthatóan még hónapokat igényel. Bizonyos, hogy a huszezer néprádiót készitő négy gyár nem *vállakozott arra, hogy ilyen nagyszámu készüléket egyszerre hoz piacra.*

A Rádió Ujságot elhalmozták olvasói panaszlevelekkel. Megirták, hogy egyes „rádió-kereskedők csak 43 pengő azonnali lefizetése után hajlandók kiadni az előjegyzett készüléket".

A Rádió Ujság október 6-iki és október 13-iki számai vezércikkében hivta fel a figyelmet arra, hogy a huszezer gyártás alatt álló néprádióra e számot többszörösen felülmuló előjegyző vár és kérte *második néprádió* akció megszervezését, kérte, hogy a megindítandó második néprádió-akció egyben a telepes népvevő igénylőket is elégitse ki.

A hozzánk érkezett panaszokat a Rádió Ujság azonnal a magy. kir. Posta vezérigazgatóságának tudomására hozta, egyben megkérte, tájékoztatná a Rádió Ujság utján a közönséget a panaszok elintézése és a szükségessé vált uj néprádió-akció lehetősége felől.

DR. KUZMICH GÁBOR államtitkár ur, a magy. kir. Posta vezérigazgatója a következőkben volt szives tájékoztatni a rádiózó közönséget:

1. Az előjegyzések és a néprádió

A néprádió készülékekkel szemben megnyilvánult nagy érdeklődésre való tekintettel, *az akció további folytatásának lehetősége vizsgálat tárgyát képezi s ezzel kapcsolatban illetékes helyen a közeljövőben előterjesztés történik.* Az igénylők számáról megbizható adatunk még nincs.

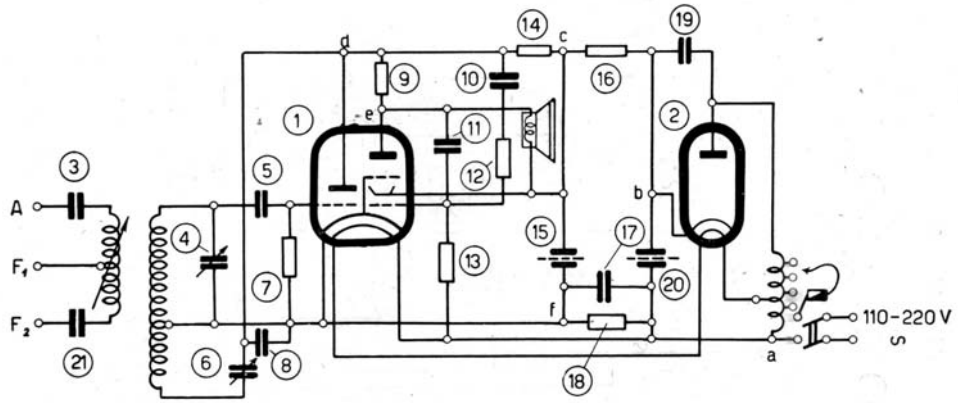
Az előjegyzések nagy számára vonatkozó megállapitás azonban tulzottnak tekinthető, mert igen sokan igényük kielégitésének biztositása céljából 2—3, sőt több kereskedőnél is előjegyezték igényüket. Ennek eredményeként a tényleges igénylések száma a valóságban alacsonyabb.

2. Panaszok egyes rádiókereskedők ellen.

A készülékeknek egyes kereskedők részéről kizárólag készpénzfizetés ellenében történő kiszolgáltatásával kapcsolatban, ily *önkényes eljárás megszüntetésére a posta a beérkezett panaszok alapján a készülékeket előállító és forgalomba hozó gyárakat már felkérte.*

3. A Telepes Néprádió ügye.

Olcsó fenntartásu telepes készülékeknek a néprádió akció keretében való forgalombahozatala szintén megfontolás tárgyát képezi. Az ezzel kapcsolatos különleges kérdések megoldása és igények kielégitése eddig még nem sikerült.

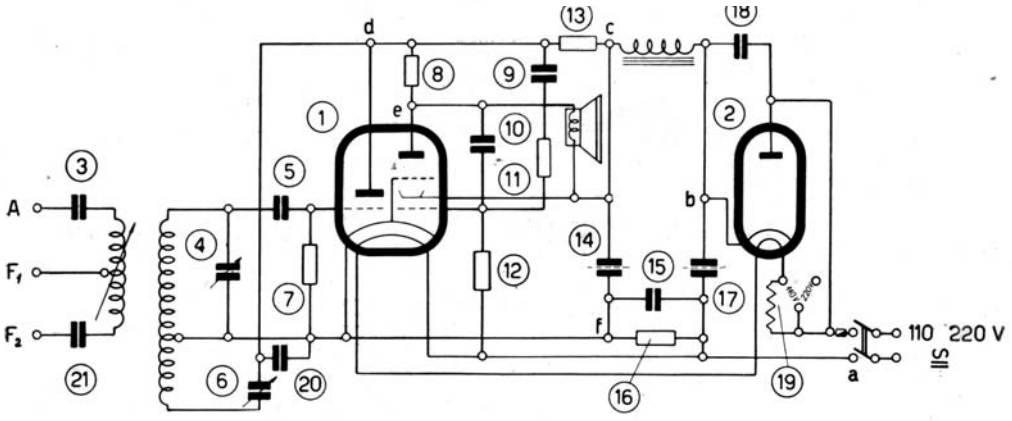

T. 141 V (NÉPVEVŐ)

1. VCL 11 cső
2. VY 2 cső
3. 1.000 pF 1500 V
4. 1.000 pF
5. 100 pF 1500 V
6. 100 pF
7. 1 M Ohm 0.5 W.
8. 200 pF 1500 V
9. 2 M Ohm 0.5 W.
10. 5.000 pF 1500 V
11. 25 pF 1500 V
12. 0.1 M Ohm 0.5 W.
13. 1.5 M Ohm 0.5 W.
14. 0.2 M Ohm 0.5 W.
15. 8 MF 350/380 V
16. 2.500 Ohm 1.5 W.
17. 0.9 MF 500 V
18. 300 Ohm 0.5 W.
19. 10.000 pF 3500 V
20. 8 MF 350/380 V
21. 1.000 pF 1500 V

A készülékben mérhető fontosabb feszültségek (3000 ohm/volt műszerrel mérve):

a—b 270 V
a—c 230 V
a—d 90 V
a—e 200 V
a—f 5 V

T. 141 U (NÉPVEVŐ)

1. VCL 11 cső
2. VY 2 cső
3. 1.000 pF 1500 V
4. 1.000 pF
5. 100 pF 1500 V
6. 100 pF
7. 1 M Ohm 0.5 W.
8. 2 M Ohm 0.5 W.
9. 5.000 pF 1500 V
10. 25 pF 1500 V
11. 0.1 M Ohm 0.5 W.
12. 1.5 M Ohm 0.5 W.
13. 0.2 M Ohm 0.5 W.
14. 8 MF 350/380 V
15. 0.9 MF 500 V
16. 300 Ohm 0.5 W.
17. 8 MF 350/380 V
18. 10.000 pF 3500 V
19. 2.200 Ohm
20. 200 pF 1500 V
21. 1.000 pF 1500 V

Feszültségek, mint a 141 V-nél, de csak 220 V-os hálózatnál.

Forrás: Telefunken Híradó 1941

XVI. ÉVFOLYAM, 44. SZÁM
1939 OKTÓBER HÓ 27-ÉN

(1939 OKTÓBER 29-TŐL
1939 NOVEMBER 4-IG)

RÁDIÓ UJSÁG

KÉPES RÁDIÓ ÉS TECHNIKAI HETILAP
FŐSZERKESZTŐ: BALÁZS ÁRPÁD ALAPITOTTA: LÁSZGALLNER ERNŐ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 34 TELEFON: 120—843.
ELŐFIZETÉSI ÁRA ¼ ÉVRE P 1.20 KÜLFÖLDÖN P 2.40. POSTATAKARÉK CSEKK SZ. 29.099

Olvasóink és a néprádió

A „tuljegyzett néprádió" ügyében irott cikkeink visszhangjaként nagy számban hozzánk érkezett levelekből közöljük a következőt:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Évek óta csendes figyelője vagyok a néprádió érdekében a *Rádió Ujság*-ban kifejtett hirverésnek. Volt ugy nem egyszer, hogy szinte untam már, hogy esztendőkön át hétről hétre ezt a témát nyaggatják. Nem egyszer lapoztam át, de visszatértem rá mégis, mert érdekelt, vajjon mi ujat tudnak mondani ebben az untig csépelt dologban. Bevallom, csak most, hogy a sokszorosan tuljegyzett rádióról szóló hirüket és ennek hivatalos részről való megerősitését olvastam, bizonyosodott meg előttem, hogy milyen nagy jövő felé vitte volna a rádiózás ügyét ez a nagyfontosságu mozgalom, amelyet lapjuk inditott el, ha olyan szabásu lett volna, aminőnek joggal képzelték el!

De legyünk a tényekkel számoló józan polgárok. A néprádió-akció megszületett. Kicsinek, kisérletnek, az igaz, de erre nemcsak mentséget, de nyomós érvet is találni eleget. Az elgondolás talán az lehetett, hogy a néprádiót egyszeriben elkapkodja majd a rádiózó közönség és ez a huszezer készülék — huszezer ügynökkel felérő eleven hirverő — egyszeriben felkelti azok birvágyát is, akik eddig türtőztették rádió utáni vágyakozásukat, ezek igényesebbje viszont játszva rávehető majd, hogy akár a szuperrendszerü készülékek valamelyikére is ráfanyalodjon. Hogy legalábbis a gyárak, áldozatot hozván az olcsó néprádió érdekében, ezt a lehetőséget számbavették, az nem kétséges előttem.

Ez a számitás helyesnek bizonyult volna, ha a néprádió-akciót gyorsan bonyolitják le.

Az történt volna ekkor, hogy a rádiózó közönség igényeit, felvevő képességét helyesen számba lehetett volna venni. A huszezer készülék leszállitása után a még ki nem elégitett igényekkel kétségkivül maguk a gyárak is számoltak volna és piacra hoztak volna a néprádiónál ugyan drágább, de nem tuldrága készülékeket. A néprádió tehát egészséges versenyt inditott volna el a gyárak között, a verseny nyertese pedig a közönség s a magyar rádiózás lett volna!

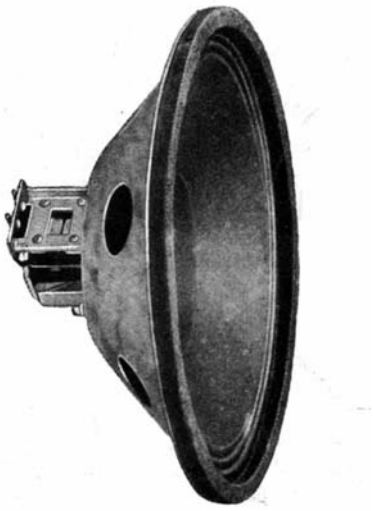
Ezzel szemben mi történik? A huszezren felüli igénylők tizezrei várják a néprádiót — hiszen csoda történhetik, előjegyzésük is van, meg elvégre az osztálysorsjátékon is lehet nyerni — és még a tehetősebbje sem vesz drágább készüléket, inkább tovább kinlódik detektoros készülékével.

Bevallom, igen tisztelt Szerkesztő Ur, mielőtt e levelem megirtam volna, azt tettem, hogy három kollégám nevében elmentem a három legismertebb pesti rádiókereskedőhöz *„sürgetni"* a néprádiót. Méltóztatik tudni, hogy a rádiókereskedők között hizonyos arányszám szerint osztják ki a gyártott néprádiókat. Beszélgetés közben alakult ki a következő kép: Mindhárom nagykereskedőnél átlagban ötszörösen mulja felül az előjegyzők száma, a hármuknak kiutalható legtöbb készülék számát. A három kereskedő eddig, tehát október harmadik harmadáig összesen csak 30 darab néprádiót oszthatott szét vevői között.

Igy aztán belátom már igen tisztelt Szerkesztő Ur, hogy a Rádió Ujság vezércikkirója nem témahiány és ötletszegénység okából nyaggatja egyre a szerencsétlen néprádió ügyét. Egyébként mint előfizető, jubilál tisztelőjük, egy

„Előfizető 1929-ből"

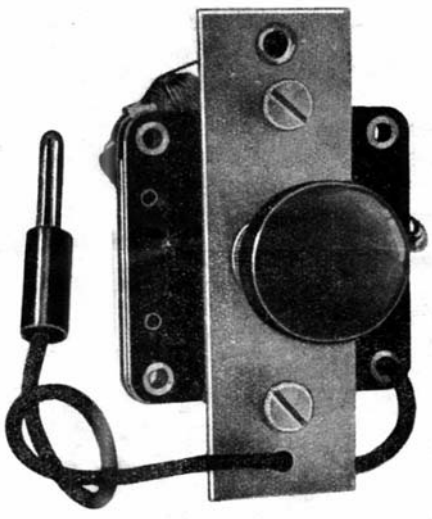
szériás) mely egyenest egy padlásról került a kezembe, azon a durvább vörös vászon van.
A Néprádiónak nemcsak a története, hanem a belső szerkezete is érdekes. Mint már írtam szerkezetileg a Telefunken javaslatát fogadták el, így a német népvevő szerkezete került a mi Néprádiónkba is kis módosításokkal. Ilyen 1+1 rendszerű vevőkészülék nálunk nem volt gyártásban, a másik érdekesség, az egész kis készülék nem tartalmaz fél kiló fémet sem. Persze ez a német hadigazdálkodás kihatása a készülék megtervezésére. Szóval bakelitház, bakelitszerelőlap, bakelitforgók, csupán egy kis árnyékoló búra van fémből az audiónnál, néhány csavar, forrfül, hangszórószerkezet és a vezetékezés képezi a fémanyagot.
Az elrendezés a lehető legegyszerűbb, a hangszóró négy kis fémfüllel rögzíthető, alatta a hangszóróvászon, keménypapír keretre van felragasztva, a hangszóróval van a helyére rögzítve. A shasszi betolható a készülékházba, majd két fémfüllel, csavarral rögzíthető. Baloldalt egy fémbilinccsel van rögzítve a két elektrolit kondenzátor, használtak a gyárak bakelit és papírházas kivitelt is, vegyesen is. A hálózati zsinór, mindig barna szövetszigetelésű, bakelit villásdugóval. A gyári szám kis vaslemezkébe van beütve, mely középen a panel hátsó szélén, az A, F1,F2 hüvelysávot rögzíti felülről. Viszont a korai 10 ezres darabok készültek alumínium táblácskával is. Mögötte a váltóáramú kivitelnél az autótrafó van a feszültségválasztó résszel, az univerzálisnál pedig az előtétellenállás. Az előtétellenállásnak alul kis fémpohara van, mely alul úgy végződik, mint egy csőszegecs és az a shasszi alatt el van peremezve. A hálózati kapcsoló speciális nyitott, elmés szerkezet. A vasmagos rezgőkör a VCL 11 mögé alulra került, a billenthető antennatekercs kis bakelit lapocskára van szerelve, egyszerű forgatórésszel. A VY2 mögött az univerzális kivitelnél, kis fojtótrafó van a shasszi nyilásába építve, a váltóáramúnál ez a nyilás üres, ott ellenállást alkalmaztak. Itt van egy jó beazonosítási pont, ha megakarjuk állapítani egy roncs vagy csupasz shasszíról, hogy melyik kivitel.A négyzetes nyílás elkók felőli oldalán van egy lyuk, a váltóáramú kivitelnél ide egy forrfül van beszegecselve. Egy roncs, átépített készüléknél is ez megszokott maradni, tehát ha ez a forrfül ott van, akkor az biztos váltóáramú volt.Feltéve, ha az eredeti rézforrfül, mint amilyen az audiontekercs kivezetéseinél van.

2205. típus

Jó érzékenységénél, kicsiny méreteinél és kis súlyánál fogva kis készülékekhez kiválóan alkalmas igen szép hangú és feltűnően olcsó árú típus. Ezt a hangszórót építettük be idei „Néprádió" készülékünkbe is. Membrán-anyaga természethű visszadást biztosít és a legkisebb rádiókészülékeknek is kielégítő hangerőt kölcsönöz.

9503 TIPUSÚ HULLÁMCSAPDA P 4.50

Kisebb lámpaszámú készülékek szelektivitásának fokozására, különösen helyi adók zavaró áthallásának megszüntetésére ajánlatos külön hullámcsapda beépítése. A 9503. típusú PHILIPS-hullámcsapda, trolitulszigetelésű forgókondenzátora és nagyfrekvencia-huzalból készült vasmagos tekercse következtében a kiszűrni kívánt állomást tökéletesen szelektálja, anélkül, hogy ezáltal más állomások vételét érezhetően gyengítené. A hullámcsapda, a hozzáadott 2 drb recés csavarral erősíthető fel a készülék hátlapjára. Bekötése úgy történik, hogy a hullámcsapda hüvelyébe bedugaszoljuk az antennavezetéket, a hullámcsapda banándugóját pedig a készülék antennahüvelyébe helyezzük. Hullámterjedelme 200—850 m.

TIPUS-SZÁM	2205	
Maximális terhelés	1	Watt
Egyenáramú ellenállás	2100	Ω
Impedancia cca	11000	Ω
MÉRETEK:		
Átmérő	180	mm
Összmagasság	80	mm
ÁR P	11.70	

Forrás: Philips rádió 1940

Vettem egy néprádiót

Ez nem vicc, most nem tréfálok. *Vettem egy néprádiót.*

A dolog ugy kezdődött, hogy valamikor hire járt, kihozzák a néprádiót, azután sokáig arról tárgyaltak, hogyha valóban kihozzák, akkor mennyiből hozzák ki?

Végül minden kitudódott. 48 pengő lesz 24 havi részletre a perköltségeken kivül. Az összes lapok leközölték a fényképét, akárcsak egy filmsztárnak és jelezték, hogy már elő lehet jegyezni.

Rohantam a legismerősebb rádiószaküzletbe és jegyeztem. Elmult egy hét, felhivtam a céget. — Ó kérem, még szó sincs róla.

Vártam négy hetet, akkor személyesen bementem a bótba és egy pengőt adtam a boltiszolgának, hogy mihelyt megkapják az első szállitmányt, telefonon értesitsen.

Közben mindenki jegyzett néprádiót. Egyenesen néprádiójegyzési láz tört ki az országban. Egy állástalan ismerősöm egész nap mást sem csinált, csak boltról-boltra járt és jegyzett. Mikor már nem volt ember, aki nem jegyzett volna, megjelentek a lapokban a hirdetések, hogy *aki a lakását meleg otthonná akarja varázsolni, az vegyen néprádiót.*

Hetenként ellátogattam a boltba. Minden héten adtam a szolgának egy pengőt, hogy biztosan telefonáljon, de sehol semmi. Már az a gyanum támadt, hogy régen el is fogyott a néprádió, csak a szolga előttem titkolja. Igy akar heti egy pengő mellékkeresethez jutni.

Most hétfőn végre megjött a telefonüzenet.

— Azonnal tessék bejönni! Van néprádió.

Bementem. Nem is mentem, rohantam. A tulajdonos régi ismerősöm, kedvesen üdvözölt.

— Mit parancsol szerkesztő ur?

— Egy néprádiót.

— Az nem olyan egyszerü. Ha a vevő nős, akkor csak kettesben lehet venni. Tessék elhozni a nagyságos asszonyt.

Miután hazatelefonáltam a feleségemért, hellyel kináltak, aztán faggatni kezdtek.

— Valami mást nem parancsol? Esetleg a háztartás körül.

— Igen, igen... esetleg egy huzóslámpát a konyhába...

Tiz perc alatt vettem még egy lámpaernyőt, egy villanyfőzőt, egy termophórt, egy zseblámpát és két falikart. Mindössze 38 pengőt fizettem ki.

Szerencsére megjött a feleségem. Mást már nem volt időm venni.

— Hát lássuk a medvét, illetve a rádiót. Hoztak egy barna dobozt. Akkora volt, mint egy szivarskatulya.

— Mit tud ez? — érdeklődtem.

— Budapest egyet és kettőt veszi, magas antennával Középeurópát. Becsomagolhatjuk? Ugyanis... ugye, természetesen kész...

— Nem, hanem ugyanis részletre...

— Ja, az más... akkor tessék várni, mig jön a Huber ur, ezt ő intézi. Most ebédel...

Félórát vártunk, közben még vásároltunk egyetmást s ezalatt meggyőztek arról, hogy a rádió igy ahogy van, csak Budapest egyet fogja, de ha szeretetek bele egy hullámszürőt, akkor mást is. Hát szeretettem ujabb öt pengőért.

Végre megjött a Huber ur. Elémtett egy tizenkétoldalas füzetet. Olvassam el, abból mindent megtudok. Elolvastam. Nem tudtam meg semmit. Ellenben kitöltettek egy ivet, amelyen 12 pontban nyilatkoztam, hogy a rádiót nem adom el, sem kölcsön s hogy nem is az enyém, csak ha teljesen kifizettem, lesz az enyém. Aláirtuk a feleségemmel együtt.

— Tessék ezt a nyilatkozatot aláiratni a munkaadóval is.

Taxi. Be a szerkesztőségbe. Aláirással vissza.

— Most egy hatvanfilléres váltót kérünk és bejelentőlapot.

Taxi. A postára váltóért. Haza a bejelentőlapért.

Elvittem az ujraoltási bizonyitványom is. Hátha arra is szükség lesz.

Ezután ki kellett töltenem egy kérdőivet, amelyben gyermekeim korát és számát is tudakolták. Volt egy ilyen paragrafus is: *Van-e ingatlana s hol fekszik?*

Beleirtam, hogy ingatlanom nincs és az ágyban fekszem.

Háromtól hatig tartott a vásárlás. Végül boldogan kezemben tarthattam a néprádiómat. Illetve nem az enyémet, hanem a cégét, a gyárét, vagy a postáét. Ki tudja ezt a nagy zürben

És vittem haza a készüléket, amely lakásomat meleg otthonná fogja varázsolni.

Lehet, mert ha nem működik jól, befűtök vele.

Vig György

Forrás: MRU 1939/46. szám

Már több shasszit sikerült így beazonosítani. Ha nincs, akkor az univerzális fojtótrafója volt rögzítve, ekkor univerzális volt a shasszi. Találtunk ugyan egy készüléket, amelyik váltóáramú létére, fojtótrafóval van szerelve, de eredetisége kérdéses, elképzelhető, hogy így is létezett.
A hangolókondenzátor trolitszigetelésű 1000 pF, a visszacsatoló papírszigetelésű 100 pF értékű. A hangolóforgó középen vízszintesen anyacsavarral rögzíthető a panelra, a visszacsatoló forgó pedig egy fémfüllel van gyártva, mellyel függőlegesen rögzíthető a panel nyílásában. A nagy fokbeosztású tárcsát a hangolóforgó tengelyére a készülékház nyílásának megfelelő magasságra kell rögzíteni. Az ellenállások barna Remix, a kondenzátorok barna bakelitcsöves szintén Remix gyártmányok.Van néha eltérés is a gyárak használtak Sator és Standard kondenzátorokat is.
A billenő antennatekercs zöld selyemszigetelésű huzallal van a hüvelysávhoz, kondenzátorhoz kötve. A huzalozás pamutszigetelésű, amilyet régebben az Orion használt a régi készülékeinél. Viszont van shasszi, ahol nem egyszínű zöld, hanem színes a három bekötőhuzal.
A korabeli információk említik, hogy az első széria műszaki tapasztalatait a másodiknál hasznosították. Egy fő eltérésről tudok, az antennabemenetnél az F2 hüvely is kondenzátoron át van az antennatekercsre bekötve. Itt más eltérés is van, van shasszi ahol gyárilag az F1-F2 van kondenzátorral leválasztva. A Néprádióhoz külön lehetett 4 Pengő 50 fillérért hullámcsapdát is vásárolni, azt a hátlap közepén levő kerek nyílásokba lehetett felszerelni. Állt egy bakelitforgóból vasmagos tekercsből a fémtartó lapból és a vezetékből végén banándugóval melyet az antennabemenetbe kellett bedugni. Ilyenkor az antennát a hullámváltó hüvelyébe kellett csatlakoztatni. Sajnos igen kevés ilyen hullámszűrővel ellátott Néprádió maradt az utókorra.
A kapcsolási rajz a legegyszerűbb, egyutas egyenirányítás, az audion + végerősítő 1 db cső: VCL 11, az egyenirányítás VY-2. A „V" 50 mA-es fűtőáramú csősorozat akkor korszerűnek számított. A VCL 11-et direkt a Népvevő céljaira konstruálták. Nálunk a Tungsram is gyártotta a Néprádióhoz Tungsram, Philips, Telefunken emblémával is. Később még kb. 15 évig utánpótlásként is készítette a VCL 11-et és a VY-2-t. Az egyszerű kapcsolás elég jó vételkészséget biztosít a Néprádiónak, magas antennával, földeléssel elég sok állomást vesz még ma is a középhullámon.
Szerencsére áll rendelkezésre korabeli eredeti kapcsolási rajz a Kádár könyvön kívül is, a Philips is adott ki a 40-es években készülékeiről kapcsolási könyvet, mely közli a Néprádió rajzát és alkatrészlistáját is. A Telefunken cég pedig minden évben adott ki ekkortájt a készülékeiről a kereskedők részére ismertető füzetet, mely szintén tartalmazza a Néprádió rajzát, alkatrész adatait, 1940-ben és 1941-ben. Ezeket a rajzokat láthatjuk újságunkban is. A Telefunken rajzait közölte a Radio Compass 1940-41-es kötete is. Az Orion minden készülékéhez külön szervizkönyvet bocsátott ki a 40-es években, azt nem tudom, hogy a Néprádióról is, nekem nincs ilyen, de nem is láttam még ilyet. Ha valakinek lenne, kérném jelezze felém. A Standard érdekes módon nem szerepeltette a Stan-dard 15 év című kiadványában, eredeti Standard rajzról sem tudok, érdekes a Standard mintha nem is törődött volna különösebben a Néprádióval.

Ujabb 25.000 Népvevő!

A magyar posta, a magyar rádió és a világszerte elismert rádióipar együttes fáradozásából megszületett a magyar népvevő, amelynek páratlan sikere felülmult minden várakozást. Húszezer készülékre tervezték a Népvevő akciót, de még a gyártás meg sem indult, amikor ezt a számot messze túljegyezték a Népvevő készülék iránt érdeklődők. Maga a Népvevő készülék meg is felelt ennek az előlegezett nagy bizalomnak. Méltán viselte minden egyes készülék a magyar címert, mert a Népvevő a magyar tervezőmérnökök és a magyar ipar egy újabb sikerét jelentette. A nagy érdeklődés eredményeként most újabb huszonötezer Népvevő készülék gyártását határozta el a magyar királyi posta. Az új Népvevő, bár értékesítik gyártásánál az első szériánál szerzett tapasztalatokat, teljesen hasonló lesz az elsőhöz, miután az a gyakorlatban kitűnően bevált. A világszerte mutatkozó nyersanyag nehézségek ellenére is, június, július hónapoktól kezdve fokozatosan kerül a piacra a diadalmas magyar Népvevő második sorozata. Foglalkozik a magyar királyi posta a magyar rádiózás egyik nagy kérdésének, a telepes népvevő készülék problémájának megoldásával is. Arról, hogy mi módon és mikor vásárolhat a nagyközönség az új sorozat Népvevő készülékből, annakidején még részletesen be fogunk számolni.

Forrás: RÉ 40/7. szám

NÉPRÁDIÓRA
előjegyzéseket elfogadunk. 1940-es uj rádiók és régebbi alkalmi vételek. R—14. árjegyzék ingyen.
CHMURA IV., Ferenciek tere 2.

Forrás RU 40/25. szám

XVII. ÉVFOLYAM, 7. SZÁM
1940 FEBRUÁR HÓ 9-ÉN

(1940 FEBRUÁR [illegible] II-TÓL
1940 FEBRUÁR HÓ 17-IG)

RÁDIÓ ÚJSÁG

KÉPES RÁDIÓ ÉS TECHNIKAI HETILAP
FŐSZERKESZTŐ: BALÁZS ÁRPÁD ALAPITOTTA: LASZGALLNER ERNŐ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 34. TELEFON: 120—643.
ELŐFIZETÉSI ÁRA ¼ ÉVRE P 1.20 KÜLFÖLDÖN P 2.40 POSTATAKARÉK CSEKKSZÁMLA 20.000

Ujabb 25.000
NÉPVEVŐ KERÜL PIACRA

1938 decemberében e helyen hoztunk hirt elsőként a népvevő-akcióról; most nem kisebb az örömünk, amikor jelentjük, hogy

megindul a sokszor sürgetett második népvevő-akció is.

Ismeretes, hogy az első — 20.000 olcsó népvevőt piacra hozó — akció tavaly juniusban kelt, közvetlenül gróf *Teleki Pál* képviselőházi beszéde után. A miniszterelnök ur a kormány munkaprogramját ismertetvén bejelentette volt, hogy: meg fog valósulni a rádióelőfizetési díj leszállítása és egy olcsó, népi rádiókészülék előállítása. Olvasóink előtt tulontul ismeretes az is, hogy a népvevőt páratlan érdeklődés fogadta, hogy túljegyezték — és mert megfelelt a várakozásoknak — *szinte megjelenése előtt elfogyott.* Arra is emlékeznek olvasóink, hogy a népvevőt az elkészítésével megbizott négy nagy rádiógyár meglehetősen alacsony áron állitotta elő, de eladási ára még ennél a gyártási árnál is alacsonyabb lett, ami ugy vált lehetővé, hogy a m. kir. Posta, Budapest Székesfőváros Elektromos Müvei, a Magyar Villamosmüvek Országos Szövetsége és a Magyar Telefonhirmondó és Rádió r.-t. vállalta az árkülönbözet költségeit. Ilyen módon sikerült csak 48 P-s eladási árat biztositani a népvevőkészülékre.

Az ujabb 25.000 népvevőt piacra hozó második népvevőakció már a villamosérdekeltség és a rádiótársaság részvétele nélkül

egyedül a m. kir. Posta áldozatkészségéből indul meg.

A készüléket — az időközi tapasztalatok értékesitésével ugyan, — de teljesen azonos kivitelben ugyanaz a négy gyár állitja elő. A gyártási és eladási ár közötti különbözetet azonban egyesegyedül a m. kir. Posta vállalja. Ezek a népvevők — minthogy a gyárak érthető okból anyagbeszerzési nehézségekkel küzdenek, — junius—julius hónapokban kerülnek fokozatosan a piacra.

A népvevő-kérdés ugylátszik, megoldódik. Megoldódik, mert értesülésünk szerint a a m. kir. Posta vezérigazgatóságában megvan a hajlandóság arra, hogy az akciót — amennyiben az anyagbeszerzési bajok nem fokozódnak — folytatja mindaddig, amig minden igénylőt elláthat olcsó néprádiójával.

A telepes néprádió ügyét is meg akarja oldani a Posta. A tervek készek, megoldatlan még a telepcserè, a rádiószolgálat kérdése. Üdvös lenne, ha a kereskedelmi kormány *a dijmérséklés általános rendezéséig* fontolóra venné az egyik rádiógyár kitünő igazgatójának áthidaló javaslatát, hogy az áramtalan vidék rádiózói részére mérsékeltessék a havi 2.40 P-ös rádiódij.

Restaurálás szempontjából a Néprádiónál minden gondot jelent ami csak létezik. Minden egyedi csak ide gyártott alkatrész, a foglalatok, ellenállások, kondenzátorok kivételével. Egy előny van, hogy sok készült belőle, így az alkatrészei előfordulnak külön-külön is. Gyakran repedt, törött hiányos a bakelitház, repedések jól ragaszthatók, kisebb hiányok pótolhatók, főleg a

hátsó széleken szokott kitörni egy darab. Viszont néha előfordul, hogy hibátlan üres bakelitház előkerül, a börzéinken is. Találkoztam olyan példánnyal, ahol lecsiszolták gondos munkával a koronacímert. A hátlap általában hiányzik, börzéinken lehet után gyártott hátlapot vásárolni, de néha előkerül eredeti is. Esetleg arra figyeljünk oda, hogy váltóáramú készülékhez, váltóáramú feliratos, univerzálisnál, univerzális feliratost tegyünk fel. Mivel a gombok is egyediek, ha hiányzik nehéz a pótlás eredetivel, de után gyártott (megszólalásig eredetinek néz ki) szintén beszerezhető a börzéinken. A nagy élgomb helyett betehető a német néprádióé is, de az fekete. A hangszóróvásznat piros szövettel pótoljuk, ha hiányzik, én régi inget találtam, ami színre szövésre megszólalásig az eredeti finomszövésű anyagra hasonlít. A hangszóró is néha beszerezhető külön is ha hiányzik, esetleg a német Néprádió hangszórót is beszerelhetjük.
A belső szerkezetek gyakran hiányosak, át vannak építve, viszonylag ritka az eredeti példány. Gyakran újra kell építeni az egészet. Ha át van alakítva, jobb lebontani az átépített részt, vagy az egészet. Mivel nagyon egyszerű készülékről van szó, nem nehéz újraépíteni. A kondenzátorok, ellenállások, csőfoglalatok pótlása nem okoz problémát. A huzalozás mivel többféle volt, újraépítésnél ki kell választani, hogy melyiket választjuk. Legjobb, ha hasonló évjáratú más roncsból termeljük ki a huzalt. A mellékelt gyáriszám lista segítséget nyújthat a restauráláshoz. Ezt a listát szeretném bővíteni, úgy még több információval szolgálhatna, megkönnyítené a restaurálást. Talán ennél a listánál már láthatja mindenki miért szorgalmazom a gyáriszám adatok gyűjtését minden típusnál.
Jelen írással megpróbáltam összefoglalni a Néprádióval kapcsolatosan annak történetét, mit tudunk, mit nem tudunk, mik a még nyitott kérdések. Mivel sok mindenre nincs még válasz a következő kérdésekre hívom fel a figyelmet.
1. A Néprádió megvalósításával kapcsolatos iratok a Posta, a Rádió, a villamos művek, a gyárak közötti megállapodások kutatása.

Részlet A Vatea és a Magyar Philips Művek szerepe az elektroncső gyártásban 1923-1951 c. könyvből

54. OL Z 622. 32. d. 8. cs. Kartellszerződés a népvevőkészülék gyártására, 1939. IV. 18. A népvevőkészülék hálózati kivitelben készült, egyhangolt körrel, audion kapcsolásban. A készülék bakelitházban helyezkedett el. Beépítésre kerültek a VCL 11 (kombinált trióda-pentoda) és a VY 2 (egyenirányító) csövek. A váltóáramú készüléktípus 105, 125, 150, 220 V hálózati felszültség, 62 univerzális kivitelben készült típus 110, 150, 220 V hálózati feszültség mellett volt működtethető. A készülék érzékenysége Budapest I. sz. hullámhosszon 2 millivolt és Budapest II. sz. hullámhosszán 5 millivolt volt. A váltóáramú készülék áramfogyasztása kb. 11 Wattot tett. A végteljesítmény a váltóáramú kivitelnél 0,8 W, míg az univerzális készüléknél 110 V egyenáramnál 0,2 W, 220 V egyenáramnál 0,8 W volt. A népvevőkészülék hullámhosszkörzete 192, 6 m 860 m-ig terjedt.

KÉSZÜLÉKGYÁRTÁS

Az **Orion**, a **Philips Eindhoven**, a **Standard** és a **Telefunken** cégek közt 1936 július 1-vel a rádiókészülékek gyártására és eladására kartell jött létre. A kartell 1940 június 30-ig lett volna érvényben, de a régi kontingens-megállapodás feltételei az ország területének megnagyobbodása következtében nem voltak tovább fenntarthatók. Az új kartell létrejöttét előkészítő kartell-ülésen a cégek képviselői megegyezek abban, hogy az új kartellt a régi keretében, de az anyaházak képviseletei, leányvállalatai kötik meg. Az Orion, a Standard, a Telefunken vezérképviselete és az MPM közt 1939 április 18-án megállapodás jött létre, néprádió készülékek gyártására és alkatrészek szállítására. A szerződés értelmében az MPM 5000 db univerzális népvevőt gyártott, melyből 300 db-ot ki kellett cserélnie a Orion, Standard és Telefunken cégek által gyártott váltakozó áramú vevőkészülékekkel. A gyárak az alkatrészgyártást is felosztották maguk között. A piacra kerülő készülékek külső dobozára nézve az MPM iparművészeti tervezetét fogadták el; a mechanikai konstrukció alapját a Telefunken elképzelései képezték. A készülékekben felhasznált eletromos alkatrészek adatait az MPM adta meg. Az alkatrészek közül az MPM szállította mindkét kivitelezésre szánt típushoz a hangoló forgókondenzátort trolitul szigeteléssel és a visszacsatoló forgókondenzátort papírszigeteléssel, a hálózati kapcsolót, a csatlakozó hüvelysávot, a bakelit alaplemezt lyukasztva és a hátfallapot nyomtatással[54].

A kartell megkötését megelőzően a holland cég és leányvállalata közt a gyártandó típus kiválasztására tárgyalások indultak meg. A készülék tervezett bruttó ára 76,80 P lett volna. Felvetődött annak a lehetősége, hogy az MPM Árpád nevű készülékét kellene kis változtatássokkal népvevő céljaira átalakítani. Az Árpád készülék önköltségi ára 50 P volt, mely tízezres széria esetén tovább csökkent volna. Az Árpád készülék átalakításának ötlete abból fakadt, hogy a típus megbízható minősége és jó teljesítménye miatt belföldön nagy sikert aratott[55].

A népvevő első szériájának sikere következtében határozták el a gyártó vállalatok, hogy a készülékből újabb, második sorozatot is előállítanak. A vállalatok 1940 január 31-én kötötték meg a szerződést. A készülékeket szeptember végéig juttatták el a fogyasztókhoz. Az akció során 25 000 db készülék került forgalomba, melyből 18 750 db váltakozóáramú és 6250 db univerzális készülék volt. A népvevőre 9 havi garanciát nyútottak, a csövek jótállási ideje ezer óra volt. A készülékeket 43 P áron hozták ki. Mivel a népvevők előállítása ilyen alacsony értékesítési árak mellett veszteséges lett volna, a kincstár a vállalatoknak megtérítette az alacsony eladási ár miatti értékkülönbözetet (15—20 P.) Ezenkívül a készülékgyártáshoz szükséges 1 200 000 P tőkét 7%-os kamatra egy évre biztosította.

2. Hogyan zajlott a kereskedők részéről az előjegyzés?
3. A pontos darabszámok megállapítása a gyárak részéről, melyik gyár mit csinált, a gyárak részéről bárminemű információ a Néprádióval kapcsolatosan.
4. Volt-e 10 ezres alatti gyáriszám?
5. Van-e 40 ezres, 60 ezres sorszám, mert eddig ez nem volt.
6. Ha a 30 ezres sorszámú példányok voltak az első akció univerzális példányai, akkor itt van némi ellentmondás, 30 ezres gyáriszámok kellenek!
7. Az Orion emblémás kivitelről bármi korabeli információ.
8. Készült-e exportra a Néprádió, mert ez is felmerült. (A visszacsatolt területek az adott időszakban Magyarországhoz tartoztak!)
9. Minden Néprádióval kapcsolatos reklám, propagandaanyag, ismertetés, újságcikk összegyűjtése, mert ez is fontos információval bírhat.
Szándékom szerint az adatgyűjtés után a Néprádióról lapunkban ismét olvashatunk.

Kóger László

Telefunken „Néprádió" 140 U

1. VCL 11	6. 1 M Ohm 0,5 W.	11. 25 pF	16. 10 KpF
2. VY 2	7. 200 pF	12. 0,1 M Ohm 0,5 W.	17. 0,9 MF
3. 1000 pF	8. 100 pF	13. 1,5 M Ohm 0,5 W.	18. 8 MF 350/380 V.
4. 1000 pF	9. 2 M Ohm 0,5 W.	14. 8 MF 350/380 V.	19. 2200 Ohm
5. 100 pF	10. 5000 pF	15. 0,2 M Ohm 0,5 W	20. 300 Ohm 1 W.

Telefunken „Néprádió" 140 V

1. VCL 11	7. 200 pF	12. 0,1 M Ohm	15. 0,2 M Ohm 0,5 W
2. VY 2	8. 100 pF	0,5 W.	16. 2500 Ohm
3. 1000 pF	9. 2 M Ohm 0,5 W.	13. 1,5 M Ohm	17. 10 KpF
4. 1000 pF	10. 5000 pF	0,5 W.	18. 0,9 MF
5. 100 pF	11. 25 pF	14. 8 pF 350/380 V.	19. 8 MF 350/380 V.
6. 1 M Ohm 0,5 W.			20. 300 Ohm 1 W.

Gyári szám lista

Első Néprádió akció

?	10061	
V	11329	1
V	11467	1
V	12168	1
V	12876	
U?	13132	1
U?	13770	1
V	17055	2
?	18710	
V	20101	1
V	20170	1
V	20289	
?	30503	
?	32911	2
?	35117	2
U	35658	2
U	36952	

Második Néprádió akció

V	54041	3
V	55634	
V	56482	3
V	57385	1
V	57720	
V	57855	3
V	58169	3
?	58525	
V	58904	
U?	59821	3
U	70825	2
?	70851	
U	74193	4
U	74201	2?
V	78624	1
V	79664	
U	80903	

HUZALOZÁS:
1- RÉGI ORION SODRTT PAMUTSZIGETELÉS
2- VASTAG SZÍNES PAMUTSZIGETELÉS
3- SZÍNES ACETÁTHUZAL
4- SZÍNES GUMISZIGETELÉS

Néprádió-akció

A Posta Kísérleti Állomás már 1935-ben megbízást kapott egy olcsó, mindamellett megfelelő teljesítményű népvevő terveinek és prototípusának elkészítésére. 1936-ban több mintadarab el is készült, de ennél több akkor nem történt.

1938 februárjában a Magyar Rádió- és Telefonhírmondó Rt. „Javaslat a népvevő-akció pénzügyi lebonyolításához" címmel előterjesztést tett a miniszterelnökséghez. Ebben javasolta, hogy a rádiógyárak vállaljanak kötelezettséget 10 000 készüléknek a posta előírásai és ellenőrzése melletti legyártására. A posta, a Rádió, a készülék- és csőgyárak, valamint az áramszolgáltató vállalatok pedig vállaljanak garanciát a pénzügyi lebonyolításra és a veszteségek fedezésére. A néprádiókat a kereskedelem rögzített áron hozza forgalomba.[9]

1939 tavaszán az előterjesztést a kereskedelemügyi minisztérium és az érdekeltek közötti megbeszélések követték, és némi huzavona után a kereskedelemügyi minisztérium egy nagyon egyszerű vevőkészülék legyártására kötött megállapodást négy budapesti rádiógyárral. A néprádió egy közös burába épített, visszacsatolt triódából és végerősítő pentódából (VCL 11) és egyenirányító csőből (VY 2) állt, fogyasztása 13 W volt, címerrel díszített bakelit kávába szerelték, a 0,4 W-os hangszóróval együtt. Kereskedelmi ára 48 pengő volt, a gyári önköltség viszont 57 pengő 30 fillér, de a kormánytól a gyárak a posta, a Rádió és az áramszolgáltató vállalatok bevételéből megkapták a különbséget.

A néprádió iránt igen nagy volt a kereslet, mert a propaganda 24 havi részletfizetést ígért, és azt, hogy a készülékkel a magyar rádióműsor az ország egész területén vehető lesz. A lakihegyi nagyadó és a négy közvetítőállomás ezt valóban lehetővé tette.[10]

Az 1939. őszi lakberendezési vásáron rendezett rádiókiállításon a posta is az akkor forgalomba került néprádiót állította a középpontba. A kiállítóhelyiséget a néprádió külsejének megfelelően alakították ki, és ez – valamint a kiállított 20 néprádió – igen nagy feltűnést keltett. A közönség valósággal tolongott a bemutatóterem előtt, és főleg az iránt érdeklődtek, hogy a készülék hol, mikor, mennyiért és milyen részletre lesz megvásárolható.

E rádiókiállításon a posta a néprádió mellett ismét bemutatta a rádiózavar-elhárítást. A rádió-tanácsadó erre a célra két filmet készített, és a *Zavarelhárítás*, valamint *Az antennaépítés 10 parancsolata* című filmeknek nagy közönségsikere volt.

A film a zavarelhárítást egy tényleges panasz keretében mutatta be, látható volt, hogy a békés rádióhallgatót már kora reggel zavarja a szomszéd porszívója. Bemutatták, hogy a panaszos hol tesz bejelentést, hogyan indulnak el a zavarelhárító csoportok, és miként keresik meg készülékükkel a zavarforrást, hogyan hárítják el a zavart.

A másik film életszerűen mutatta be az antennaszerelést, hogyan kell jó antennát és földelést készíteni.

A posta egy harmadik filmen és diákon a lakihegyi, a székesfehérvári és a tárnoki állomásokat mutatta be a látogatóknak.[11]

Nem csoda tehát, hogy 1939 októberére 130 000-re nőtt a néprádiót igénylők száma, holott a kormány és a gyárak mindössze 20 000 készülék legyártására szerződtek. Valamit tenni kellett.

1940 februárjában egy második „néprádió-akció" indult 25 000 készülék gyártására. Ezeknek a készülékeknek az árkülönbözetét azonban teljes egészében a posta vállalta magára, abból a többletbevételből, amit számára a rádiószerződés biztosított. Ugyanis 400 000 előfizető után az addigi 50%-kal szemben a többlet 80%-a illette meg a postát, és ez 1940-ben körülbelül 860 000 pengő többletbevételt jelentett.

A népvevő azonban nem volt igazán jó üzlet a gyáraknak, és így további akciókra nem is került sor.

A legyártott 45 000 néprádió nemcsak hogy nem elégítette ki a keresletet, de szinte semmi sem jutott belőle a magyar falunak. A villamosítatlan falvakban továbbra is a magyar parasztnak került a legtöbbe a rádió, mert 1 pengőt fizetett annyi energiáért – telepvásárlás formájában –, amennyit a városi hálózat 1 fillérért adott. A falu számára tehát továbbra is a detektoros rádió maradt szinte az egyetlen út.[12]

Évfordulók

160 éve született:
Kremeneczky János (Odessza, 1850. febr. 15. - Bécs, 1934. okt. 25.)
az elektrotechnikai ipar úttörője, a Magyar Wolfram-lámpagyár alapítója. Mint elektrotechnikus 1869-71-ben orosz vasúttársaságoknál dolgozott. 1874-ben a berlini műszaki főiskola. elvégzése után a Siemens-Halske villamossági gyárban vállalt állást. 1877-ben Párizsban a Jablochkov-féle elektromos világítást tanulmányozta. 1882-ben Bécsben Egger Bélával együtt megalapította az Első Osztrák-Magyar Elektromos Világítási és Erőátviteli Vállalatot. 1899-ben a szénszálas izzók gyártására önállóan létesített új vállalatot. 1913-ban megalapította bp.-i gyárát, melyet naggyá fejlesztett, gyártási ágait állandóan bővítette. 1923-ban megkezdte a rádiócsövek, majd az Orion védjegyű rádiók sorozatgyártását, melyek a bp.-i gyár nevét világhírűvé tették. Bécsi és bp.-i gyára 1931. márc. 15-én az Egyesült Izzó-lámpa és Villamossági Rt. érdekkörébe került, melynek vezetésében Kremeneczky János mint igazgatósági tag haláláig részt vett.

50 éve hunyt el:
Nemes Tihamér (1895 - 1960)
Nemes Tihamér Budapesten született 1895. április 29-én. Oklevelét is itt szerezte 1917-ben. 1921-ben a Telefon Hírmondónál, 1929-től a Postakísérleti Állomáson dolgozott. 1930-ban szabadalmaztatta elektronikus "éter"-orgonáját, melynek egy oktávját el is készítette. Színes televíziós rendszerekkel már a '30-as évek közepén foglalkozott. Az emberi szervezet és a gépi szerkezet közös vonásait kutatva 1935-ben feltalált egy betűolvasó és egy beszédíró gépet. Ennek kapcsán alaposan tanulmányozta Kempelen beszélőgépét. Még ma is igen érdekes megközelítéseket tartalmaz e kutatásaival foglalkozó munkássága, a hangfelismerés és rögzítés előfutáraként tekinthető.
1944-ben járógép találmányával keltett feltűnést. 1949-ben megjelent tanulmányában az elektronikus számítógépek elve alapján a kétlépéses sakkfeladványok mechanikus megfejtését tárgyalta és gépének rajzát közölte. Ez a szerkezet is megelőzte korát, sajnos nem volt megépíthető.
1950-ben a Távközlési Kutató Intézet tudományos munkatársa lett. 1952-ben a Beloiannisz Híradástechnikai Gyárban dolgozott, 1953-ban igazgatói állását feladva a Postakísérleti Állomáson részt vett az első magyar televíziós kép- és hangadó berendezés létrehozásában. Ennek keretében dolgozta ki a 625 soros "flying-spot" filmközvetítő egységet saját találmányú kettős optikai rendszerével. Ezután a Magyar Televíziónál dolgozott 1957-ig. Külön érdemes kiemelnünk, hogy mint postamérnök, az egyike volt azoknak a mérnököknek, akik a magyar televíziózást megteremtették.
Magát gépészmérnöknek vallotta. Műszaki tudományok doktorává avatták 1957-ben. Sokan feltalálónak, mások a kibernetika egyik hazai úttörőjének, rendszerezőjének tartják. A neuron hálózatok, műállatok, játszógépek, a műsúrlódás, a műfigyelem, az alkotógépek, a műöntudat kutatója volt, ami jelzi, hogy emberivé kívánta tenni a mechanikus szerkezeteket, hogy azokat az emberek emberi módon használhassák.
Az emberi cselekvés és gondolkodás megismerését mérnöki módszerekkel, szerkezeti elemekkel, áramkörökkel közelítette meg. Az emberi test alapos megfigyelése során alakította ki a beszédíró és a lépkedő gépét, ami egyfajta idegműködési modell is. Rendkívül színes, szellemes és bölcs egyénisége sugárzott belőle mind a magánbeszélgetések, mind az előadásai során. Művészi ihletettségét jelzi, hogy rajzait, karikatúráit a kollégái is kedvelték. A tudást tisztelte, ezért metsző humorral lépett fel a tudatos butítás ellen.

Zelenka László (Tiszolc, 1902.03.23 - Budapest, 1960.03.04)
Budapesti Műszaki Egyetemet végezte 1931-ben, gépészmérnök diplomát szerzett. Az egyetemi évek alatt is a rádiózás megszállottja volt. A diploma megszerzését követően céget alapított. A ZL Rádiólaboratórium 15 éven állt készítette a rádiótechnikai berendezéseit, műszereit. Készülékeit, berendezéseit a honvédség és a Magyar Rádió is éveken át használta. A gyártmányai iránt a Marconi és a Philips cég is érdeklődött. Cégét a 1949. december 28-n államosították. 1950. májusától tanársegéd a BME Fizikai Intézetében. 1955. megírja kandidátusi disszertációját. Ezt követően állami vállalatoknál dolgozott tovább különféle elektronikai készülékek tervezésében és más az ipar számára hasznos berendezések kötődnek a nevéhez. Ugyancsak az ő nevéhez kapcsolódik több találmány és szabadalom is. 1957-ben a Magyar Elektronikai Ellenőrző Intézet (MEEI) Híradástechnikai osztályának vezető-helyettese lesz, Itt dolgozik korai haláláig. Halála után jelent meg: "nem villamos mennyiségek mérőműszerei" c. könyve a Műszaki Könyvkiadónál.

100 éve született:
Barta István (Budapest, 1910.05.22. - Budapest, 1978.04.10.)
Villamosmérnök, egyetemi tanár
Egyetemi tanulmányait a bécsi, a brnói és a karlsruhei műszaki egyetemen folytatta, villamosmérnöki oklevelét Karlsruheban szerezte 1934-ben ugyanitt doktorált. 1945 után az Egyesült Izzó kutató laboratóriumának nagyfrekvenciás osztályát irányította, s részt vett azokban a kutatásokban és kísérletekben, amelyek a Holdról visszavert rádiólokátor-jelek kimutatásához vezettek. Az Orion-gyárral együttműködve egyik elindítója volt az elektronikus mérőműszerek tervezésének; ebből az együttműködésből fejlődött ki az Elektronikus Mérőműszerek Gyára, s indult meg a magyar elektronikus műszeripar

1948-ban az Orion-gyár műszaki igazgatójaként tevékenyen közreműködött a néprádió megkonstruálásában. Alapító tagja, majd vezetője lett a Távközlési Kutató Intézetnek. Egyik megszervezője volt az Állami Műszaki Főiskolának, ahol - hazánkban első ízben - híradástechnikai képzés is indult. A budapesti műszaki egyetemen 1949-ben létrehozott híradástechnikai tanszék vezetője lett, 1972-1975 a Híradástechnikai Elektronika Intézet igazgatója volt. Kidolgozta és több éven át előadta a műszaki egyetemen a rádió-vételtechnika és a távolbalátás, továbbá az elektroncsövek, az elektronikus mérések és az impulzustechnika c. tárgyakat. A műszaki egyetem villamosmérnöki karának dékánja (1957-60), oktatási rektorhelyettese (1960-63) volt. 1949-től az MTA tagja.

110 éve született:
Gábor Dénes (született Günszberg Dénes; Budapest, 1900. 06.05. – London, 1979. február 9.)
Nobel-díjas magyar fizikus, gépészmérnök, villamosmérnök, a holográfia feltalálója.
Elemi iskolai tanulmányait a Szemere utcai községi elemi népiskolában (1906-1910), a középiskolát a Budapesti V. ker. Markó utcai Magyar Királyi Állami Főreáliskolában (1910-1918) végezte. 1911. november 14-én kelt az Aeroplán körhinta szabadalmi leírása (a bejelentés napja: 1910. október 8.). 1918. március 6-án érettségizett. 1918. március 15-én behívták katonának, az észak-itáliai fegyverszünet után tért haza. Ehhez kapcsolódik olasz nyelvtanulása, mely negyedik nyelvismerete lett. Novemberben beiratkozott a Magyar királyi József nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem gépészmérnöki osztályába. 1919. május 24-én áttért az evangélikus vallásra. 1920-tól Berlinben folytatta tanulmányait a charlottenburgi Technische Hochschule elektromérnöki karán. Itt rendszeresen látogatta a tudományegyetem előadásait, többek között Einstein szemináriumát, mely Szilárd Leó kezdeményezésére jött létre, és aki az előadásokra meghívta Wigner Jenőt, Neumann Jánost, és Gábor Dénest. Később a magyar baráti kör Polányi Mihállyal, Koestler Artúrral bővült.1921. június 24-én tette le első szigorlatát a Műegyetemen. 1924-ben mérnöki diplomát szerzett BerlinbenAz 1920-as években a nagyfeszültségű hálózatok üzemében fellépő tranziens jelenségek sok problémát okoztak, de a vizsgálatukhoz sem módszerek, sem eszközök nem álltak rendelkezésre. 1927-ben disszertációjában tranziens jelenségek rögzítése érdekében az oszcillográf érzékenységének növelését dolgozta ki. 1927-1932-ig Siemensstadtban, a Siemens és Halske kutatólaboratóriumában, 1932-1933-ig pedig Erlangenben, a Siemens-Reiniger-Veifa nevű cégnél dolgozott. 1933-ban, a náci hatalomátvétel után elhagyta Németországot és hazatért Magyarországra. 1933-1934-ig az Egyesült Izzó kutatólaboratóriumában a gázkisülés fizikájával foglalkozott. 1934-ben végleg letelepedett Angliában. 1934-1948-ig a British Thomson-Houston Társaság kutatólaboratóriumában dolgozott Rugbyben1936. augusztus 8-án feleségül vette Marjorie Louise Butlert, akivel haláláig harmonikus házasságban élt, gyermekük nem született. 1942. október 25-én, Budapesten meghalt édesapja. 1946-ban édesanyja hozzá és testvéréhez Angliába költözött. 1947-ben itt találta fel a holográfiát, amiért később, 1971-ben fizikai Nobel-díjat kapott. A holográfia azonban 1960-ig, a lézer felfedezéséig nem terjedt el. 1949-1958-ig az Imperial College-ban elektronikát adott elő. 1956-ban a Royal Society a tagjává választotta. 1958-1967-ig az alkalmazott elektronfizika professzora volt az Imperial College-ban.
.Gábor Dénes az emberi kommunikációt és a hallást is tanulmányozta.
1962-ben látogatott haza Magyarországra. 1967-ben nyugalomba vonult. 1968-ban részt vett a Római Klub alapításában. „A holografikus módszer feltalálásáért és a kifejlesztéséhez való hozzájárulásáért" 1971-ben megkapta a fizikai Nobel-díjat. 1974-ben súlyos agyvérzést szenvedett. 1979. február 9-én hunyt el Londonban.
Emlékek róla:
- Nevét megörökíti a Gábor-érem (Gabor Medal),
- „Gábor Dénes fizikaverseny"
- Gábor Dénes Főiskola viseli nevét, melynek Magyarországon több nagyvárosban van campusa és határon túl is (Erdély, Felvidék, stb.)

- Szegeden található a Gábor Dénes Gimnázium és Műszaki Szakközépiskola
- Gábor Dénes Gimnázium és MSZKI minden évben megrendezi a Gábor Dénes Országos Számítástechnikai Emlékversenyt
- halálának 25. évfordulójára a Magyar Nemzeti Bank ezüst emlékpénzt adott ki
.Források:
www.kfki.hu
www.netlexikon.hu
www.sulinet.hu
http://hu.wikipedia.org

Dr. Falus László, Dr. Láng Róbert, Szakmárny György: Zelenka László, a rádiótechnika úttörője, a "magyar" Edison c. könyve
Eseményekhez köthető évfordulók:

EBU - Europai Műsorsugárzók Uniója megalakul 1950.02.12
Félmillió rádió előfizető (NAVA) 1940.03.01
Ismét megszólal a rádió, utcai hangszórókon 1945.05.01
URH kísérleti adás 1955.05.01
Új szünetjel - Rákóczi induló 1 940.06.01
Tomcsányi Béla - szünetjelgép, Rákóczi induló 1940.06.18
Diósd 10kW -s rövidhullámú adó indulása 1950.06.01

Összeállította: Perneky Sándor

Capri és Capriola „A széphangú”

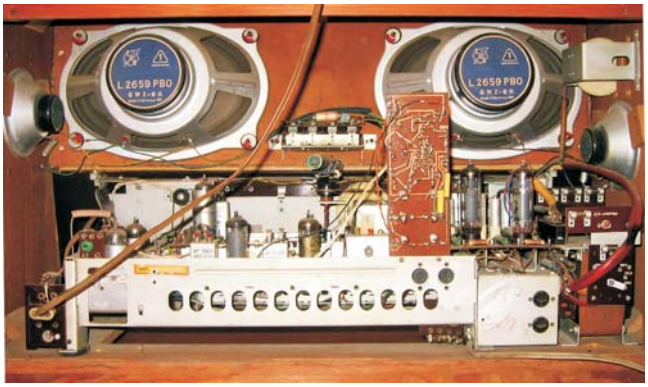

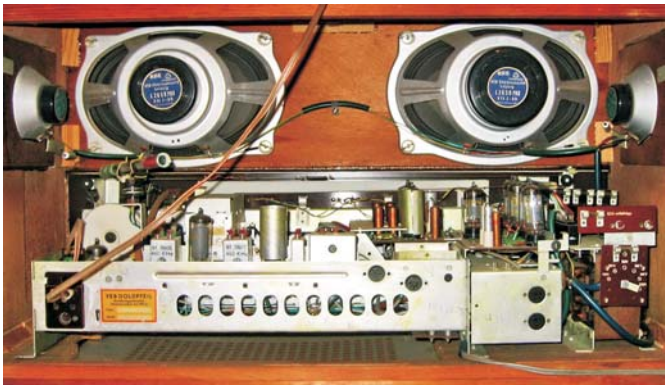

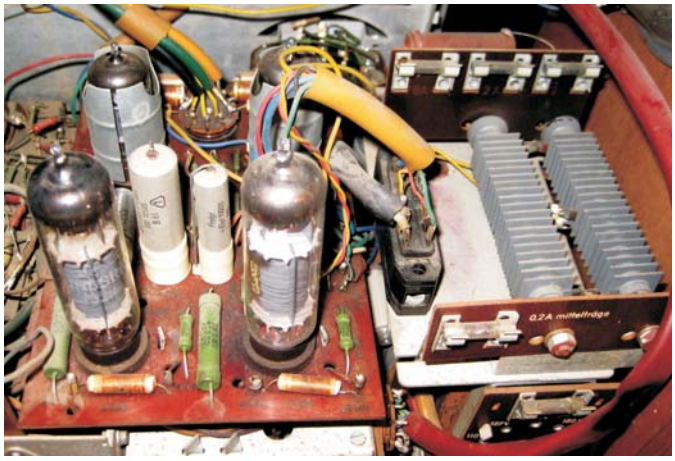
Folytatva a kelet-német rádióipar készülékeit, bemutató sorozatunkat most az 1960-as évek közepén megjelent két rádiótípust ismertetem, a Goldpfeil Hartmannsdorf gyárában készült Capri Typ:6401 és a Capriola Typ:G6013 nagyszuper készülékeit.

A két készüléket érdemes párhuzamosan bemutatni, mivel belső fokozatai és elektromos felépítésük majdnem azonosak. Külső megjelenésükben, a hullámsávokban és a hangfrekvenciás erősítőikben különböznek egymástól. A Capri jelent meg először, majd rövidesen követte a Capriola, utóbbi külső megjelenése véleményem szerint eléggé ronda, de kárpótol bennünket a hallgatása.
Én a Beethoven továbbfejlesztésének tartom őket a sztereó hangzás megvalósításának irányába, megtartva a kimagasló műszaki és akusztikai paramétereket. Rendkívül széphangú, érzékeny és szelektív rádiók, bár enyhe „dobozhanggal” sajnos rendelkeznek, mégis a '60-as évek csúcskategóriáját képviselik. A sztereó hangzás elterjedéséhez köthető mindkét készülék, sztereó erősítővel és beépített nagyteljesítményű hangszórókkal készültek, de valójában az FM sztereó adások vételére még nem voltak alkalmasak gyárilag. A tranzisztoros sztereó dekóder helye kiépített a Capriolában, külön megvásárolható és beépíthető volt, de a magyar piacra nem építették be gyárilag.
A Capri és a Capriola rádiófrekvenciás kapcsolása, KF fokozatai valamint az URH FM tuner teljesen azonosak, úgy is nevezhetném modul rendszerűek, mivel egyes fokozatok külön panelokon készültek, könnyedén cserélhetőek. Eltérés a hullámváltóknál és a hullámsávoknál van.

Az URH tuner ECC85-el felépített keverőegység OIRT sávra hangolva, kapcsolása a megszokott, két különbség viszont van. A hangolás forgókondenzátoros, valamint bekapcsolható varicap diódás AFC áramkört is tartalmaz. Csöves URH keverőknél nagyon gyakori a melegedés okozta elhangolódás, amit a beépített AFC áramkör hatásosan kompenzálni tud.
Az FM KF erősítő 4 elektroncsővel és germánium diódás FM demodulátorral készült 10 hangolt körrel, amely a kitűnő érzékenységet garantálja. A KF rezgőkörök aránylag kisméretű alumínium serlegekben

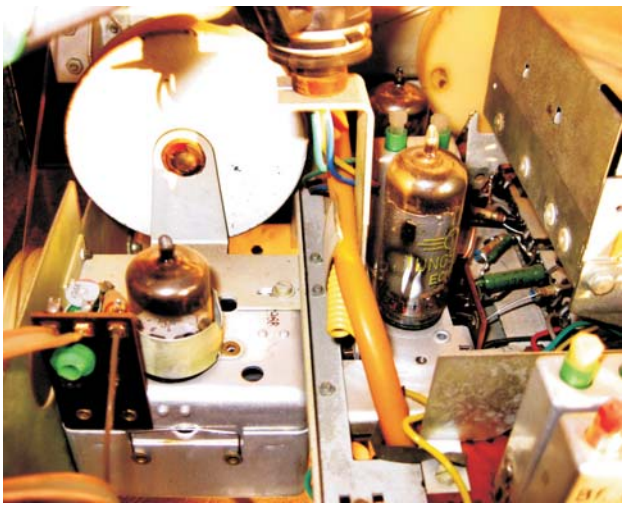

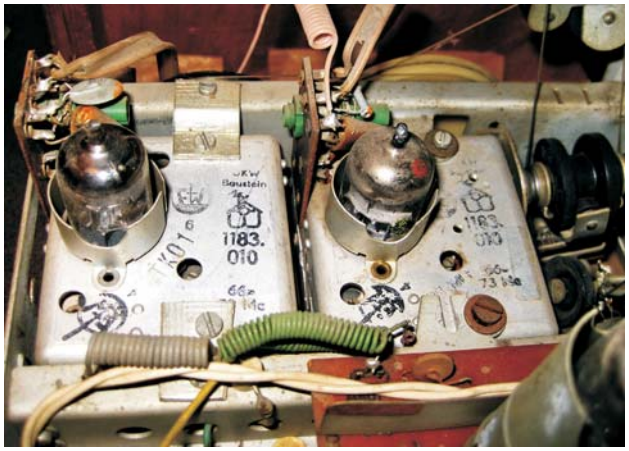
foglalnak helyet, elkülönítve az AM KF rezgőköreitől. A hangoló vasmagok ráöntött műanyaggal készültek hatszögletű, menetes kiképzéssel, amelyek könnyen hangolhatóak és nagyon praktikusak, mert kiküszöbölik a vasmagok beletörésének veszélyét.
AM KF 460 KHz, FM KF 10,7 MHz, amit a KF serlegeken feliratoztak..
AM fokozatok a két rádiónál a hullámsávok felosztásában különböznek.
A Capri hullámsávjai: hosszú, közép és 4 nyújtott rövidhullám (1,9-26,4 MHz).
A Capriola hullámsávjai: hosszú, közép és rövid (5,65-10,1 Mhz).
Az AM hangolás hármas forgóval történik, tartalmaz egy RF előerősítőt EF89-el, a KF erősítő 3 fokozatú, összesen 9 hangolt körrel. Az első és második KF csatolása AM vételnél az AFC nyomógombbal változtatható, amely a sávszélességet és szelektivitást változtatva hangszínezet változást is eredményez. Sávszélesség 3 KHz, vagy 7 KHz. A hangolásjelző mindkét típusban EM84, a Capriola tartalmaz egy második EM84-et is a sztereó vétel kijelzésére.
A készülékek tartalmaznak egy forgatható ferrit-antennát a H-K hullámsávokra, valamint egy beépített URH dipól-antennát, amely a káva belső tetejére felragasztott alumínium fóliából készült.

A hangfrekvenciás fokozatok felépítése nem azonos. Mindkét készülék sztereó végfokozatot tartalmaz, két nagyméretű, közel 30 cm-es ovál mélyhangszórót és két magas sugárzót rendkívül szép hangzással. Mély- és magas hangszínszabályozók az előlapon helyezkednek el. A Caprinál a balansz potméter az egyik magas sugárzó díszrácsába került beépítésre.
A Capri 2 db. EL84-es végerősítővel készült és hatásos nyomógombos hangregisztert is tartalmaz az előlapon. A Capriola két ellenütemű végerősítőt tartalmaz 4 db. EL95-el, hangregisztere egyfokozatú, amely kiiktatja a hangszínszabályozó potmétereket. Külső hangszóró csatlakozási lehetőség, magnó és PU bemenet van.

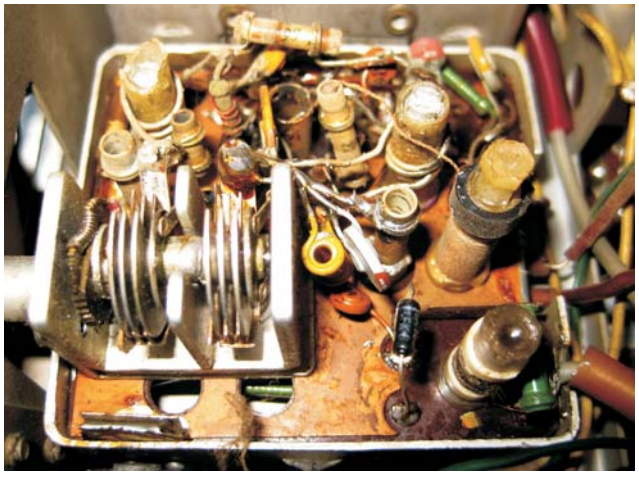

Eddigi tapasztalatom mindkét készülékre nagyon pozitív, a megbízhatóság jellemzi őket. Stabil és széphangú rádiók kimagasló vételkészséggel. Szerelésük praktikus, aránylag minden hozzáférhető, javításuk és hangolásuk egyszerűen megoldható. A hullámváltó csuszkák is könnyen kivehetők tisztításkor.
Apróbb hibaként említem az alkalmazott csatoló papírkondenzátorok meghibásodását, valamint komolyabb fejfájást okozó hibaként említem a hálózati kapcsoló és a hullámváltók anódfeszültséget kapcsoló bronz érintkezőinek felégését. Sajnos a keletkező szikrázástól előfordul a vékony érintkezők teljes felégése.
Megjegyzem, hogy a fotókon szereplő Capriba egy általam készített sztereó dekóder került beépítésre, valamint egy második URH tuner is beleépült, így ez a készülék OIRT és CCIR sávos valódi sztereó rádió lett. Az Ezermester boltokban kapható volt akkoriban szinte minden részegysége külön-külön nagyon sokáig, még CCIR tunert is láttam amit sajnos hamar elkapkodtak egyéb rádiók áthangolásához CCIR sávra, de gyári sztereó dekóderhez nem tudtam hozzájutni akkoriban, amelyet a Capriolánál a kiépített foglalatba helyezve máris sztereóvá válhatott a készülék.
Külön köszönet illeti Apsitos István gyűjtőtársunkat a nekem ajándékozott Capriola rádiójáért.

Herczeg István Veszprém
www.radiotvmuseum.hu

ORIVOHM II.

A népszerű ORIVOHM is mint minden korszerűségre igényt tartó műszer a műszaki követelményeknek megfelelően fejlődött. A megváltozott külső megjelenésen kívül a 1341/C,D,E sorozatban a miniatűr csövek helyett az új alkatrész kínálatban megjelenő novál csöveket alkalmazták. A 6AQ5 csöveket az ECC82 váltotta fel. Az ikercső alkalmazása kedvezően befolyásolta a stabilitást. Az azonos térben működő két cső munkapontja a hőmérséklet megváltozásakor kevésbé tér el. Az újabb típusok azonban nem csupán a csövezés terén változtak, hanem a mérőhíd kialakítása tekintetében is. Az aktív eszközök- a csövek – a mérőhíd felső ágába kerültek. A mérőműszer a katódkörbe került. (a 1341/D és /E típusokban általában 250 uA érzékenységű az alapműszer) A mérő egyenirányítást eleinte még, 6H6, 6AL5 és későbbiekben kettősdiódának (rácsot az anóddal összekötve) kapcsolt ECC82 csővel oldották meg. A mérő-egyenirányító körben a diódaként üzemelő ECC82 alkalmazásakor a leválasztó kondenzátorral sorosan egy előtét ellenállást is beépítettek. A tápegységben a 6X4-est felváltotta az EZ80. A működést tekintve a 1341/C,D,E változatlan osztóval és mérő-egyenirányító kialakítással került le gyártósorról. Az ellenállásméréshez szükséges segédfeszültség egyenirányítójaként a szeléntárcsát időközben a 1341/E típusoktól germániumdióda váltotta fel. A műszer az ORIVOHM II nevet kapta. Örökölte elődje népszerűségét és használhatóságát. A 1341/E –ről (Kereskedelmi típusszáma: TR-1401) Kurucz László tollából a Nosztalgia Rádió Hírujság-ban megjelent cikk végén fotókat láthatunk. (65.sz. 2009 márc.-ápr. 26.old.)

Voltak formatervezési kezdeményezések, de a műszer túlélte az ezirányú erőfeszítéseket. A legömbölyített formájú „ridikül" ORIVOHM-okra gondolok. (pl.1341/D) Nem egyszerű a kérdés ebben a vonatkozásban. Nehéz megítélni mikor kell (és hogyan) a célszerűség szépségére rásegíteni formatervezéssel. Az nem vitatható, hogy lehet.

A műszer életének fontos állomása, hogy az ORIVOHM a televízió készülékek javításának korszakába lépett. A szerviz szakemberek a rádiókészülékeknél megszokott feszültségtartományokhoz voltak szokva, ezért az impulzus csúcsok világa sok meglepetést tartogatott. Sok kapcsolótárcsa átégés volt a következménye a TV készülékekben végzett méréseknek.

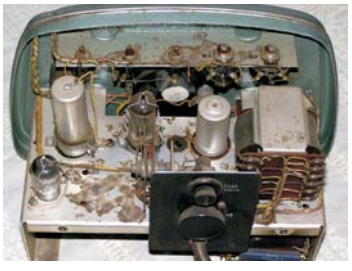
Az ORIVOHM jól viselte az impulzus csúcsfeszültség korszakot, és szolgálta a műszerésztársadalmat a nagyobb elvárások mellett. (Nagyobb volt az állóképessége, mint félvezetős kortársaié.)

A műszer stabilitása több tényezőtől függ. A hálózat ingadozásától függő nullapont-stabilitás növelése céljából a régi 1341-es típusoknál előírt értékkel megváltoztatott hálózati feszültség mellett a csöveket (6AQ5) a lehető kis nullpontvándorlás elérése érdekében párba válogatták. (A zsargon ezt a műveletet hálózati ingadoztatásnak nevezte.)

A hálózati feszültségváltozás anódfeszültség és fűtőfeszültség változást okoz. Ennek a két változásnak eredményeként megváltozik az anódáram. Ez a változás csőpéldányonként és csőfelenként eltérő. Ennek nem kívánt eredménye a nullapont megváltozása.

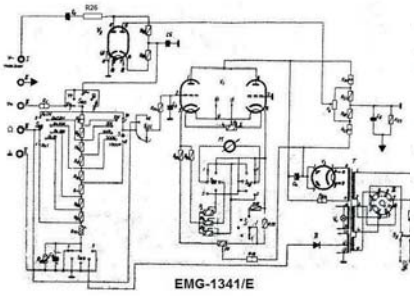
Bonyolítja a helyzetet, hogy az anódfeszültség változástól függő anódáram változás eltér a fűtőfeszültség változástól függő anódáram változástól. (A változás két eltérő függvény szerint történik). Az anódfeszültség változás kedvezőtlen hatása nagy negatív visszacsatolás alkalmazásával olyan mértékben leszorítható, hogy elhanyagolható mértékű nullapontvándorlást okoz. A fűtőfeszültség megváltozásakor a két csőfél anódáramában megjelenő eltérés kiküszöbölését a fűtőkörben alkalmazott szimmetrizáló ellenállással oldották meg. Az ECC82 két, félcsövenként különállóan 6.3V-os fűtésű. Ez a felépítés lehetővé teszi a fűtőfeszültség (fűtőteljesítmény) szétosztását úgy, hogy az együttes változás az anódáramban szimmetrikusan jelentkezzen.A hídáramkörben levő cső cseréjénél mielőtt nekifognánk a fűtőköri szimmetria beállításához, győződjünk meg arról, hogy gázosság szempontjából jó cső kerüljön a műszerbe. Ekkor a cél az, hogy legalább 30 perc „égetés" után a méréshatár váltó 3V és 10V-os mérés határára átkapcsolva a nullapontvándorlás lehető legkisebb legyen. A megengedett eltérés a végkitérésre vonatkoztatva 2%-os lehet. A fűtőköri beszabályozás ez után oly módon történik, hogy a fűtőköri ellenállás eltolható bilincsét úgy állítjuk be, majd rögzítjük, hogy megváltoztatott hálózati feszültség mellett (+/- 10%) a kinullázott műszernél minimális nullpont eltérést érjük el. A specifikáció szerint a végkitérésre vonatkoztatva +/-2% eltérés engedhető meg. Gondos beállítás mellett nagyon jó a stabilitás. Kevés korabeli hazai gyártású csővoltmérőnél találjuk meg a beállításnak ezt a lehetőségét.A további fejlesztés a nagyfeszültségmérés és a nagyfrekvenciák mérése irányában történt. Az új típusszám EMG 1343. A műszer mérete nem változott, előlapjára a mérőfejek csatlakoztatására alkalmas robosztus aljzatok kerültek. Csatlakoztatható nagyfeszültségű mérőfej H.T. PROBE (Max. 30kV) és nagyfrekvenciás mérőfejű H.F. PROBE. (10kc/s – 200Mc/s). Eltűnt sajnos az ORIVOHM elnevezés és H.T. AND H.F. WORKSHOP V.T. VOLTMETER felirat került az előlapra. A fotón bemutatott műszernek a gyári belső típusmegnevezése EMG-1343/C.(1.ábra). A belső elrendezését láthatjuk a 2.ábrán. Ennél a típusnál is volt formatervezett változat 1343/B. (3.ábra). Ez utóbbi készülék belső fotóján láthatók a hitelesítő potenciométerek. (4.ábra). A külkereskedelmi azonosítószám: TYPE TR-1402. (Hogy miért kellett ez a két típus-szám miért nem lehetett egy, előttem máig titok maradt.) Hét fokozatú a méréshatár választás. Az üzemmód kapcsoló is bővült a H.F. PROBE állással.

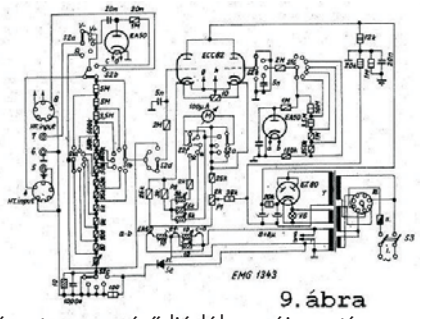

A Készülékhez csatlakoztatható nagyfeszültségű mérőfejjel a méréshatár kapcsolón beállított feszültség 100 szorosa mérhető. Max. 30KV. Ez a 300V-os méréshatáron érhető el. A készülék büszkén viseli az ORION-EMG feliratot, és nagyon jól használható stabil műszer. Megváltozott az osztólánc és a híd érzékenysége. Az alsó méréshatár 1V-os végkitérésű. Egyenáramú bemeneti ellenállása: 15MOhm.Az alapműszeren

érzékenysége 100uA. A váltófeszültség mérő-egyenirányítójaként EA50-es diódát alkalmaztak. Láthatóan különös gondot fordítottak a méréshatár váltáskor fellépő nullpont stabilitásra. A hídáramkörben működő csőfelek rácskörébe méréshatár váltásakor alkalmas nagyságú ellenállások kerülnek.Az indulóáram kiegyenlítése a mérő és a kompenzáló diódák fűtésének beállításával történik, ami kiterjed a mérőfejben levő csőre is.

8.ábra

9.ábra

.(Az EA50 –esek cseréjénél, nem kell figyelni a csőbekötésre, mert az tükörszimmetrikus.) Természetesen a mérődiódák cseréje esetén az indulóáram kompenzációjáról gondoskodni kell.

A fejlesztés következő állomása az EMG-1344. Külső megjelenésében a műszer nem változott. Ennek a típusnak a mérő egyenirányítója az EA52 cső, mely egy nagyon kis anód-katód kapacitással (Cak < 0.5pF) rendelkező, koaxiális elrendezést lehetővé tevő nagyfrekvenciás egyenirányító. A mérőfej belső kialakítását az 5.ábra mutatja. A bemeneti kapacitás 6.ábrán látható alkatrészei a lehető nagy frekvencián való mérést szolgálják. Az (a) jelű ezüstözött érintkezőlemezek közé van befogva a (b) jelű ezüstözött felületű tárcsakondenzátor. Mindezeket az elemeket a (c) jelű rugós csatlakozóval ellátott zárólemez a (d) jelű csavarral rögzíti a fejbe. A mérőfejen 5.ábra látható jobboldali tüske illeszkedik a 6 ábra (c) jelű zárólemez rugós csatlakozójába. A műszerdoboz, miután az EMG leadta más cégnek a gyártást, változhat a húzott acéllemezt felváltja egy szögletesebb köpenyborítás. Erre más alkalommal visszatérek.

A 1341/E kapcsolását a 8.ábrán és a 1343 típus kapcsolási rajzát a 9.ábrán közöljük. A 1342 típus információim szerint nem került gyártásra. Az öreg műszerek leggyakoribb hibája, hogy a hosszú tétlenség és a mostoha tárolás a kapcsolótárcsák oxidációjához az ezüstözött érintkezők korróziójához (szulfid) vezet. A korszerű kontaktusjavító anyagoknak időre van szükségük, hogy eltávolítsák a hívatlan rétegeket. A kapcsolók kezelése után várjunk türelemmel, míg a „vegyészek" dolgoznak és a kapcsolók kontaktushibái megszűntethetőek. A további lépés, hogy többször végigléptetjük a méréshatár és az üzemmód-választó kapcsolókat és ezzel a kapcsolók öntisztító tulajdonságát kihasználva, megtisztítjuk a vegyileg fellazított szennyeződésektől az érintkezőket. A modern kontaktusjavító anyagok ezen kívül vékony védőréteget képeznek az érintkezők felületén, ezzel megakadályozzák a további érintkezést a levegővel. Fontos még, hogy a legkisebb nyomás hatására eltakarodjanak az érintkező lemezek közül. Ennek a két feladatnak – szennyeződés-oldás és a felületvédelem – nem biztos, hogy egy vegyi anyag eleget tud tenni. (A kontaktusvédő anyagok közül az ELEKROLUBE 2X Electrical Contact Lubricant amit, ajánlani tudok. Az olajból egy kapcsolótárcsa kezelésére nagyon kevés elegendő!). Akkor, ha nem eredményes a kezelés a bizonytalan érintkező lemezek alkalmas szerszámmal történő hajlításával javíthatjuk az érintkezést.

Akkor, ha gyűjteményünkbe új példány kerül, mindenképen vizsgáljuk át gondosan a kapcsolótárcsákat, mert az átégett elszenesedett szigetelőanyag sok hibát és bizonytalanságot okoz. Törekedjünk az elszenesedett részek maradéktalan eltávolítására. Kisméretű fogorvosi fúróhegy nagyon óvatos használatával, vagy kisméretű éles vágószerszámmal sok esetben eredményesek lehetünk. Kapcsolótárcsát cserélni nem nagy öröm! A hídáramkör cső rácskörében található zavarszűrő R-C tag kondenzátorának átvezetése az osztót terheli, és leosztási pontatlanságot okoz. A hibás kapacitás cseréjével a pontosság javul. A különböző méréshatárokon a leolvasott értékeknek azonosnak kell lennie. A huzalellenállásokat vastag ezüstözött huzal közbeiktatásával forrasztották a forrcsúcsokra. A vastag huzalon olykor nem futott jól a forraszanyag, és ez kellemetlen kontaktushibát okoz. A hitelesítő potenciométerek nagyon sok gyártótól származtak. Sok okból az újrahitelesítéskor tengelyük nem fordítható el. Szerencsés esetben csupán az olaj száradt be és türelmes feloldása lazítóanyaggal megoldja a kérdést. Nagyobb a bajt a spialter öntvényből készült potenciométerház jelenti. Ez esetben örülnünk kell, hogy a rögzítőcsavart addig ki tudjuk engedni, hogy a potenciométer cserére kivehető legyen.

Végül egy figyelemfelkeltés, ha félvezetőket vizsgálunk az ellenállásmérés üzemmódan. Az ellenállásmérés egy mérőfeszültség segítségével történik. Ez a mérőfeszültség a kapcsokon megjelenik, és áramot hajt át a mérés alatt levő eszközön és a (méréshatártól függő) hozzáadódó osztórész ellenállásán. Ekkor a mért eszközön az osztásaránynak megfelelő része van a mérőfeszültségnek. Például a x1 ohm méréshatáron mérve egy alacsony letörési feszültségű P-N átmenetet azon maradandó változást okozó áram folyhat. (Pl. mesa tranzisztor B-E átmenetének (záróirány) 0.2V-os letörési feszültsége van). A tranzisztor addig még akár jó is lehetett, amíg a fenti körülmények mellett meg nem mértük.

A nagyfrekvenciás mérőfejre vonatkozó néhány adat:

	1343/C	1344
Frekvenciatartomány:	10kHz-200MHz	1kHz-700MHz
Pontosság:	10kHz-nél 5% a végkitérésre vonatkoztatva.	

6.ábra

Bemeneti impedancia:	kOhm/5.5pF	kOhm/2pF
100 kHz	900	900
1 MHz	650	650
10 MHz	200	200
100 MHz	20	20
200 MHz	5	5

Az ORIVOHM-ra fordított kevés, de gondos karbantartást nagyon meghálálja a műszer és megbízható társunk lesz munkánkban.

Köszönettel tartozom Fekete Andrásnak és Nagy Sándornak az adott dokumentációkért és az Országos Műszaki Múzeumnak, hogy lehetővé tették fotók készítését.

Mező Béla.

Orion 441 (1950 - 51)

A háború után gyártott típusszuperek nagyobb változata, felépítését a Rádiótechnika 1952. évi augusztusi száma ismerteti. Mivel ennek a cikknek a másolatát mellékeljük, az abban leírtakat nem ismételjük meg, csak egy-két gyakorlati tanáccsal szolgálunk a fényképek mellett.
A korabeli nagy szegénység miatt ezt a vevőt nem a hazai piacra gyártották, ezt igazolja a hátlap francia-, angol- és németnyelvű felirata. A felhasznált permanens dinamikus hangszóró viszont importból származik.

Kidobozolás

A forgatógombokat a „hasított" tengelyekről lehúzzuk, a dobváltó tengelyének csavarjait meglazítjuk, a panelt rögzítő négy csavart alul és a skálaszerkezetet tartó két facsavart felül kicsavarjuk és a hangszóró két vezetékét leforrasztjuk, ezután a készülék hátrafelé kihúzható. Előnyös, hogy egy egységet képez a teljes készülék, a javítás során viszont célszerű külső póthangszórót alkalmazni a próbákhoz.

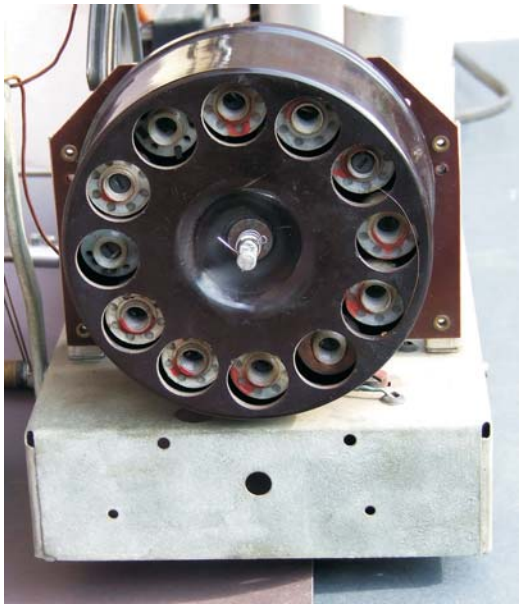
Skálahúrozás

A húrozás nem komplikált, a nehézséget csak az okozza, hogy mind a skálamutatót, mind a skáladobot meghajtó rész külön felcsavarodik a meghajtó tengelyre, és a húrozást össze kell „hangolni" a meghajtó tengelyen lévő végállásbiztosítóval. A mutató gyors mozgását egy lendkerék segíti.

Restaurálás

A készülék a potméterek kivételével nem igényelt javítást, ezért a tipikus hibákról nem tudok írni. A skálaüveget még véletlenül se próbáljuk lemosni, szükség esetén használjunk fekete ellenállásokat. A KF trafók alumínium serlege le van peremezve, ezért GDO-val nem tudjuk a hangolást (a kondenzátorokat) ellenőrizni. A dobváltóban lévő tekercsek fölött vannak a hangoló trimmerkondenzátorok elhelyezve (elég rossz minőségűek), ezeket kis hangoló villával lehet állítani kidobozolás és a dobot takaró bakelitserleg levétele nélkül.

Hibák

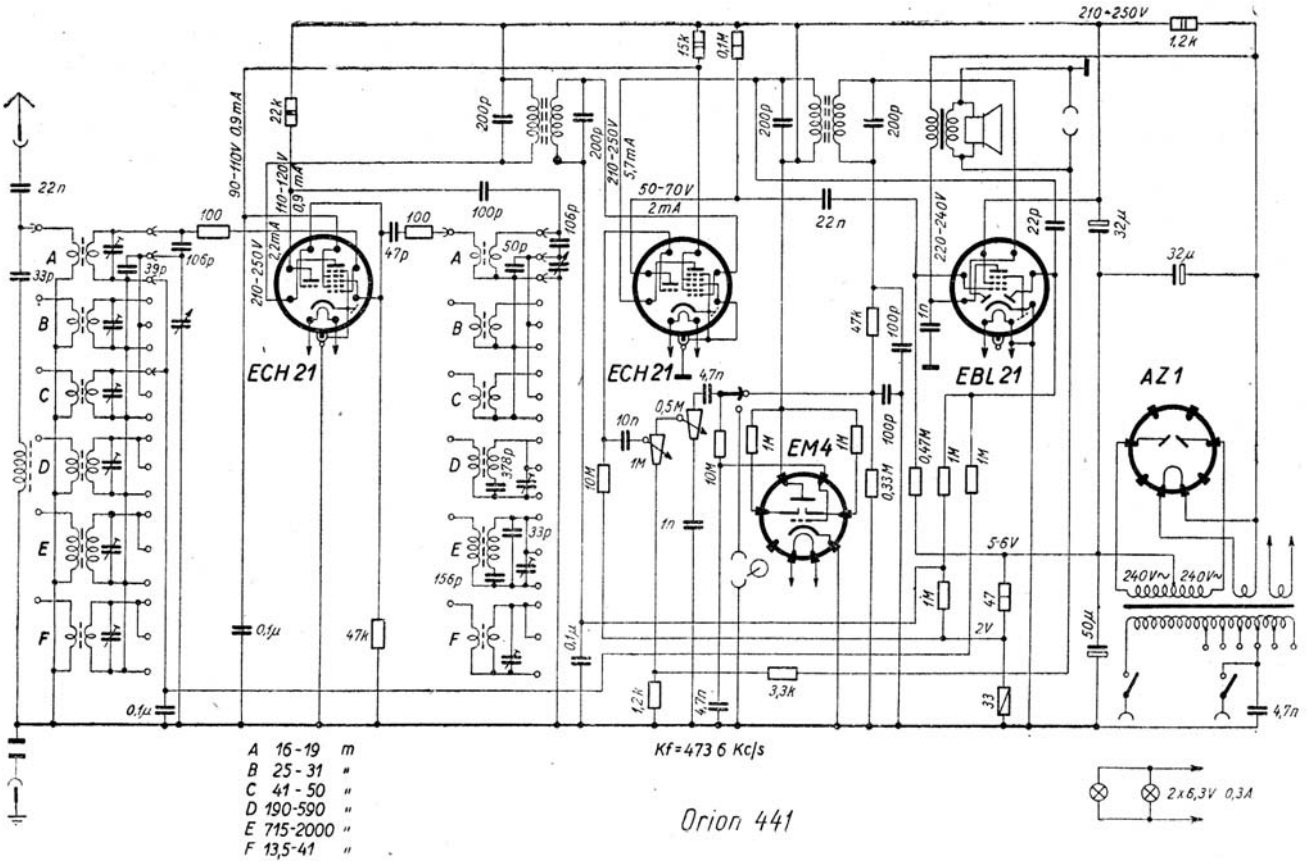
A mellékelt leírás állítja, hogy a 440 és a 441-es típus között csekély a különbség. A 440-es hangfrekvenciás fokozatában a visszacsatolás a végcső anódjáról történik. Látható, hogy a 441-es az előző továbbfejlesztett változata, mert a negatív visszacsatolást a kimenőtrafó szekundertekercséről oldották meg a hangerőszabályzóval sorbakötött ellenállásra. Ez bizonyos fokú fiziológiai hangerőszabályzást eredményez.

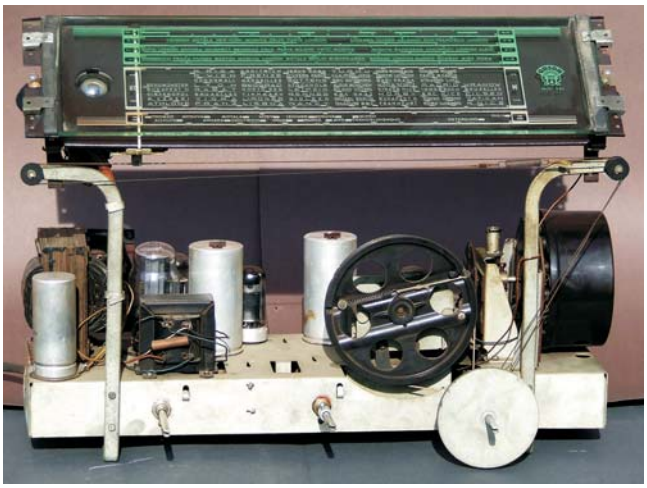
A cikk rövid működést ismertető fejezetében az 1200 ohmos ellenállásból és 2,2 uF-os kondenzátorból álló „rezgőkörről" szóló fejtegetés badarság, ez az RC tag a 441-nél kimaradt.

A másik különbség, hogy a keverő hexóda szabályzása nem az 1 Mohmos ellenálláson, hanem a modulátor rezgőköri tekercsén keresztül történik.

A Kádár könyvben pedig elkövették azt a hibát, hogy mind a 440-esnél, mind a 441-esnél ugyanazt a 441-es rajzot tették be. Mi is ezt a rajzot mellékeljük.

Simoncsics László

Forrás: RU 1930/18. szám

MIT ÉPITSÜNK!

Weekend 1930

3 csöves koffervevő beépitett hangszóróval

Programmunk szerint mindig olyan kapcsolást közlünk, melyre szükség van, mely modern ujitásokat tartalmaz. Mindezen kapcsolásokat mi előbb elkészittetjük, vagy a R. U. belső laboratóriumában, vagy ügyes amatőrökkel. Jelen esetben a következő feladatot adtuk fel: Szükség van egy olyan koffervevőre, mely hangszórót működtet és pedig Budapestet, esetleg egy-két más állomást, minden külső antenna nélkül, csakis a beépitett keretet, de meglegyen az antennacsatlakozás lehetősége is, hogy otthon rendes házikészülék gyanánt használhassuk. Kiránduláson, nyaraláson ne legyenek telepgondok, odahaza anódpótlót használhassunk.

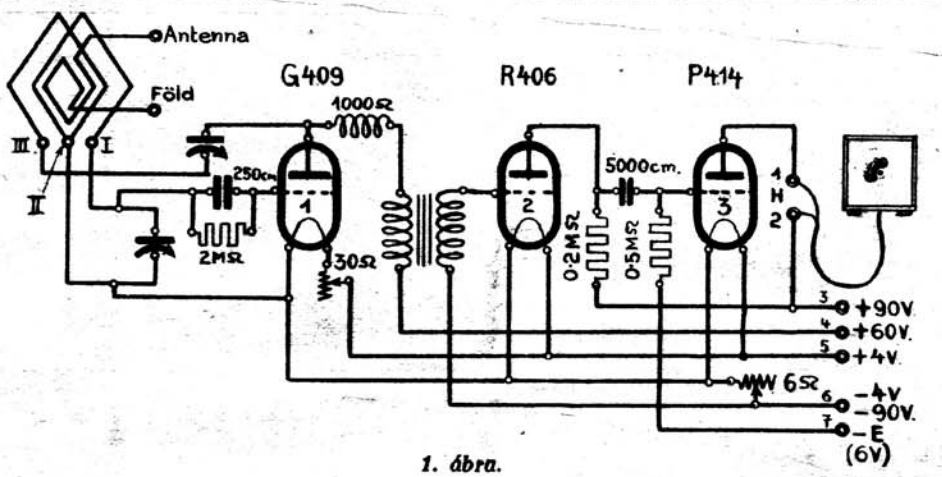
Ne legyen nehéz és olcsó legyen.

All right! mondta emberünk.

Hat hét mulva laboratóriumunkban, majd kiránduláson próbáltuk s most megadjuk a fémjelzést a közlésre.

A hordozható készülékeknél alapjában véve két typussal találkozunk. Az egyik az utazó-készülékek tipusa. Ezen typusnál igyekeznünk kell ugy a térfogatbeli méreteket, valamint a sulyát is a legkisebb mértékre leszoritani. Ez fejhallgatóvételt ad. A másik typusnál viszont az független kell dolgoznia, tehát csak a készülékbe beépitett keret, mint antenna jöhet tekintetbe. A készülékben azonkivül a hangszórónak és az áramforrásnak kell helyet foglalnia.

A keretvétel a készülékről nagy érzékenységet követel

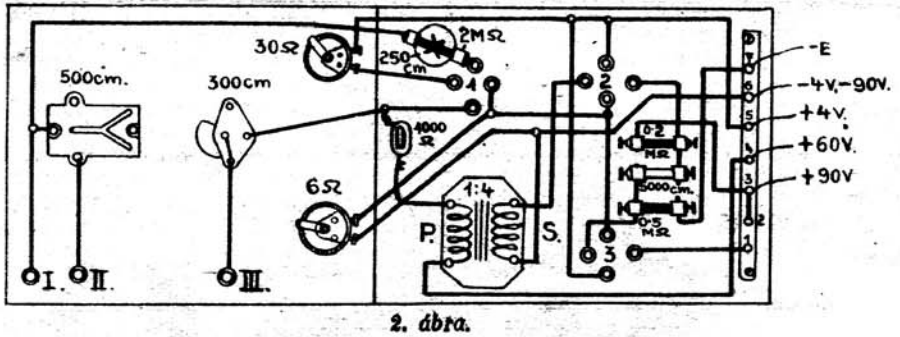

1. ábra.

a fő kivánságunk, hogy a készülékkel *minél nagyobb hangerőt érjünk el, kevés számu csővel* s amellett ne legyünk szabad antennához kötve, továbbá, hogy a készüléket otthonunkban egyik helyiségből a másikba lehessen hordozni. *E tipusnak főelőnye az, hogy a helyi adó műsorát nyáron zivataros időben is nyugodtan élvezhetjük.*

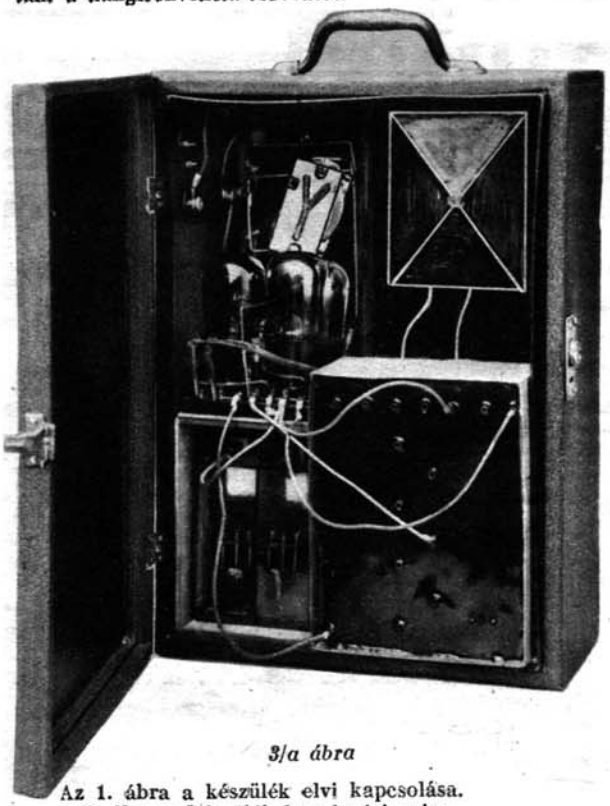
Minthogy a készülék hordozható, szabad antennától s ezen oknál fogva távvételre alkalmas készülékek nem akármilyen kapcsolásban és összeépitésben készülhetnek.

Jelen kapcsolásunk *egy audion kétfokozatu hangfrekvencia-erősitővel,* ez a legerősebb összeállitás kevés csővel. Az audion-kapcsolás érzékenységét visszacsatolás alkalmazásával fokozhatjuk. Visszacsatolás nélküli kapcsolásnál erős hangszóróvétel csak ugy érhető el, ha az

2. ábra.

audion elé legalább egyfokozatu rádiófrekvenciás erősitőt épitünk. Az audion anódkörébe egy kis fojtótekercs van beépitve, melynek feladata a rádiófrekvenciát távol tartani a hangfrekvencia-csövektől.

3/a ábra

Az 1. ábra a készülék elvi kapcsolása.

A 2. ábra a készülék huzalozási rajza.

A 3a ábra a készülék belső elrendezését mutatja.

A 3b ábra a készülék külső alakja.

A 4. ábra a készülék tulajdonképpeni vevőberendezését mutatja.

A készülék első hangfrekvenciás erősitőfokozat transzformátoros, mig a másik ellenállás-erősitő, igy kiváló hangszinezetet tudunk biztositani.

A készülék elrendezése szerint a szükséges tekercsek nem láthatók, hanem azok keret alakjában vannak kiképezve és a készülék dobozában elhelyezve. Leirását később látjuk.

A készülék doboza 2 mm. vastag kartonból készült házilag. Méretei 410×300×135 mm.

A doboz ugy készül, hogy egy 680×570 mm.-es kartonlapon az 5. ábra szerint a keresztvonalak mentén késsel körülbelül 1 mm. mélyen vonalakat vágunk be, a vonalazott sarkokat pedig kivágjuk. Az ezen módon nyert alaknak a négy szélét a bevágott vonalak mentén derékszögben hajlitjuk meg és a nyert dobozalak négy sarkát enyvvel bekent erősebb papircsikokkal ragasztjuk össze. Mielőtt azonban a sarkokat összeragasztanánk, az 5. ábrán látható nyilásokat vágjuk ki, melyek közül a hosszukás a tárcsák és gombok kivezetéséhez, a kerek pedig, amely elé majd vékony szövetet vagy selymet ragasztunk, hangszórónyilásnak szolgál.

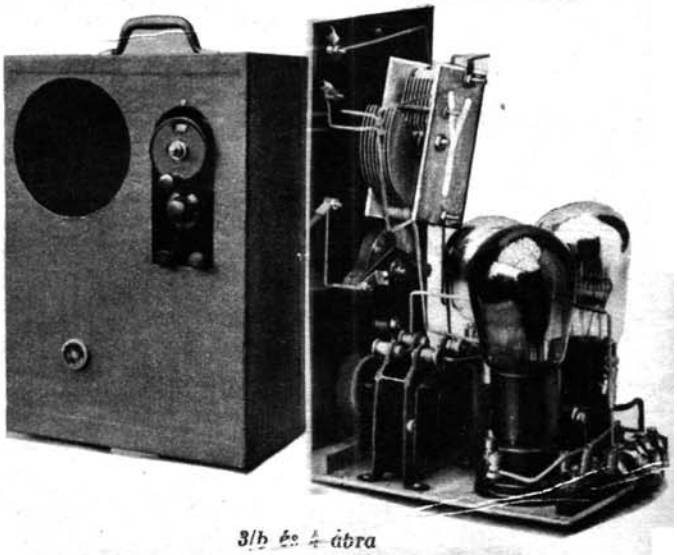
Azután vágunk puhafából 8 darab 8×8 mm.-es lécet és pedig 4 darab 270 mm. hosszut, 4 darab 410 mm. hosszut. Ezen lécekből készitünk két egyforma keretet, melyeknek sarkait enyvvel bekenve, vékony szögekkel szögezzük össze. Ha a keretkészitésnél a megadott méreteket pontosan betartjuk, ugy azok a már elkészitett dobozunkba pontosan beillenek. A keretek egyikét a doboz fenekére ragasztjuk rá enyvvel, a másikat pedig a doboz felső belső peremére. Ezen keretekre szükségünk van azért, mert ezek a tekercsek tartójául szolgáló kartonkeretnek a támaszai. A doboznak ugyanilyen módra készitjük el a fedelét, mégis azzal a különbséggel, hogy ennek mélyésge csak 20 mm. A fedelet is el kell látni épp olyan méretü puhafakerettel, mint a dobozt, hogy majd ezen keretekre kis sarnirokat ráerősithessünk.

A tekercsek tartójául szolgáló keretet szintén 2 mm. vastag kartonból a 6. ábra szerint ragasztjuk össze. E célra végjunk ki 2 darab 385 mm. hosszu és 145 mm. széles és 2 darab 265 mm. hosszu és 145 mm. széles csikot. Ezen csikokat sarkaikon enyvvel bekent erősebb papircsikokkal ragasszuk össze. Amikor a ragasztás már megszáradt, akkor a keret sarkai külső oldalaira a 6. ábrán vonalazott helyekre szintén enyvvel ragasszunk rá celluloid-csikokat olymódon, hogy a keret egyik oldalán maradjon szabadon 10 mm., a másikon pedig 25 mm. hely. E célra vágunk 0.5 mm.-es átlátszó celluloidból 4 darab 110×80 mm.-es csikot s azokat a hosszirány közepén derékszögbe hajlitjuk meg.

Amikor a ragasztás megszáradt, furjunk ki a 6. ábrán I., II., III., valamint a és b-vel jelzett helyeken 3 mm.-es lyukakat s azokba helyezzünk be 12 mm. hosszu, laposfejü, sárgarézcsavarokat, melyeket majd a keret belső oldalán sárgaréz csavaranyákkal megszoritunk.

Most az a-val jelölt csavar feje alá helyezünk 0.5 mm.-es kétszer pamuttal szigetelt vörösréz-huzal letisztitott végét, a csavaranyát huzzuk jól meg s a keret köré tekercseljünk *három* menetet ugy, hogy a menetek között maradjanak 2, illetve 3 mm.-es rések. A harmadik menet befejezése után a huzalt vágjuk el, annak végét megint tisztitsuk meg s a csupasz huzal végét helyezzük a *b*-vel jelzett csavar feje alá. A csavaranyát pedig jól huzzuk meg. Ezzel elkészült az aperiodikus antenna tekercse.

Most megint tisztitsuk meg a huzal végét s azt az I-el jelzett csavar feje alá helyezzük s ugyanugy, mint már

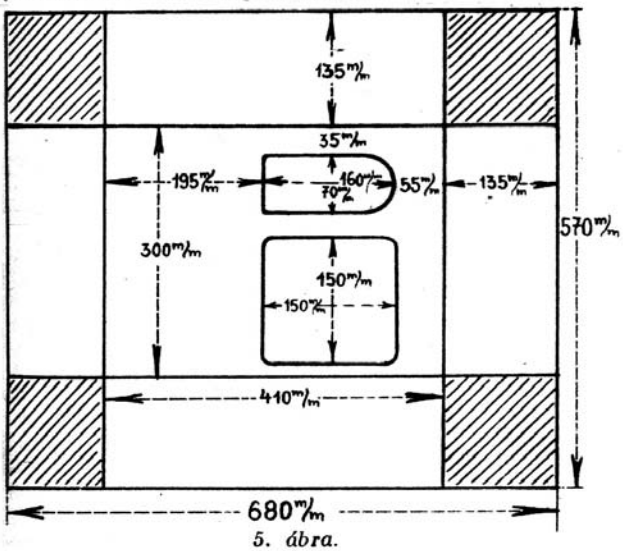

3/b és 4 ábra

előbb, tekercseljünk rá 22 *menetet,* most pedig anélkül, hogy a huzalt megszakitanánk. Ott ahol a huzal a II-vel jelzett csavar fejét elérte, tisztitsuk azt meg s helyezzük a II csavar feje alá és a tekercselést folytassuk még 4 *menettel.* Az utolsó menet végét megint tisztitsuk meg s azt a III-al jelzett csavar feje alá helyezzük. Ezzel a tekercseinket képező keretet be is fejeztük. A kész keretnek sarkain a huzalokat ott, ahol celluloid csikok vannak, alattuk kenjük be jól acetonnal. Ezáltal a huzal a celluloidhoz tapad, amire majd a keretnek a dobozba való helyezésénél nagy szükségünk lesz. Hogy a keretet a dobozba kényelmesen helyezhessük, kössük azt át keresztben vékony madzaggal, miáltal az oldalai behuzódnak és

Tulterhelhető Always Zörejmentes

a keret megkisebbedik annyira, hogy a dobozba nagyon könnyen belefér. Amikor a keret már a dobozban van, vágjuk át a madzagot s a keret visszamyerve eredeti alakját a doboz oldalaihoz hozzásimul.

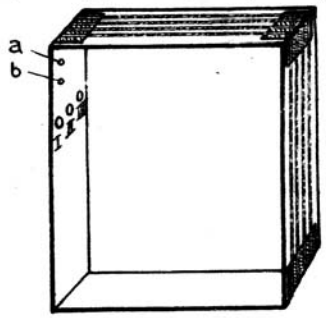

5. ábra.

Azután készitsünk el vékony 3—4 mm.-es deszkából egy kétoldalon nyitott dobozkát. A lefényképezett készülékben elhelyezett doboz méretei 150×105 mm. Ebbe a dobozba teszünk majd akkumulátorokat. A doboz egyuttal a készülék alapjául is szolgál.

Most kivágjuk magunknak a készülék alapdeszkáját vékony deszkából 110×140 mm. méretben. Ezen alapdeszkára helyezzük rá a 2., illetve a 4. ábra szerint a szükséges alkatrészeket. A kivezetések felerősitéséhez szolgál egy 100 mm. hosszu, 8 mm. széles és 7 mm. vastag szigetelőanyagból készitett léc. Ezen lécbe furunk 9 2 mm.-es lyukat. E lyukakat a léc alsó oldalán 4—5 mm. mélyen furjuk utána 4 mm.-es furóval, hogy ezekbe a lyukakba a behelyezendő csavarok fejeit besülyeszthessük. A két szélső lyukat üresen hagyjuk, mert ezek a lécnek az alapdeszkához való hozzáerősitésre szolgálnak. A többi lyukakba pedig helyezzünk be 12 mm. hosszu, 2 mm. vastag sárgaréz-csavarokat s azokat a hozzávaló sárgaréz-csavaranyákkal huzzuk meg.

Azután a beszerzett 110×190×4 mm.-es szigetelőlapot megfelelő helyeken furjuk ki, a lyukakba erősitsük be a megfelelő alkatrészeket. Most a két, már felszerelt lapot derékszögben erősitsük egymáshoz s meg is kezdhetjük a tulajdonképpeni szerelést, melyet a huzalozási

6. ábra.

rajz szerint könnyen elvégezhet bárki, olyan egyén is, aki rádiókészitéssel eddig még nem is foglalkozott. Antenna és földkivezetést adunk (a készülék előlapján látható gombok). Hangszórónak bármilyen tipus alkalmas, hangdoboz és kifeszitett kónusz-membrán (pl. Blaupunkt kit), vagy készen veszünk egy kis hangszórót és ugy, ahogy van, a kivágásba beépitjük.

Adhatunk fejhallgatókivezetést is, mely ugyanaz, mint a hangszóró két szoritója, ilyen esetben azonban a hangszóró egyik vezetékét ki kell tudni akpcsolni. Hallgatóval mintegy 20 állomással többet lehet venni, mint hangszóróval.

Egy 4 voltos *kocsonyás* akkumulátor (13 amperórás) a fütőtelep, nem kell félni, hogy kiből a sav belőle. Anódtelepnek egy 90 voltos kell, mely kényelmesen elfér benne, az egész nyárra elég, tekintve a kis anódáramfogyasztást. Otthon más anódtelepet kapcsolhatunk zsinórral hozzá (anódpótlót is).

A készülék üzembehelyezése ugy történik, hogy elsősorban a 4. ábrán I., II., III-mal jelzett szoritócsavarokkal, rövid zsinórokkal összeköljük, azután a készülék alapdeszkára felerősitett és csavarokkal ellátott léc 1. csavarját a hangszóró — pólusával, a 2. csavarját a hangszóró + pólusával, a 3. csavarját az anódtelep + 90, a 4. csavarját a + 60, az 5. csavarját az izzitótelep + pólusával, a 6. csavarját az izzitótelep és az anódtelep — pólusával, a 7. csavarját az előfeszültség — pólusával kössük össze. Most a visszacsatoló forgókondenzátor tárcsáját forgassuk meg lassan és annál a helyzetnél álljunk meg, amikor a jelentkező fütty éppen eltünik. Ezen müvelet után a hangoló forgókondenzátor-tárcsának forgatásával az állomást állitsuk be.

A leirt készülékhez szükséges anyagok:

1 drb 500 cm. forgókondenzátor (TRT—Y mikrodiállal).
1 „ 300 cm. forgókondenzátor (bakelit).
3 „ csőfoglalat.
1 „ transzformátor 1 : 4 (TRT Safe, Orion).
1 drb 6 ohmos fütőellenállás.
1 „ 30 ohmos „
1 „ 1000 ohmos fejhallgató-cséve (fojtótekercs).
1 „ 2 megohmos szilitellenállás (Always, Loewe).
1 „ 250 cm. blockkondenzátor (TRT Luna).
1 „ 5000 „ „ „
1 „ 0.2 megohmos szilitellenállás
1 „ 0.5 megohmos szilitellenállás
1 „ 110×190×4 mm. szigetelőlap.
1 kisebb hangszóró.

3 cső: G 409, R 406, P 414 vagy A—4, R—4, L—4, vagy G 409, Rx 406, Lx 414 vagy A 415, A 425, P 414.
Kötőhuzal.

Liebmann E.

*

Mult számunkban *Biplex* detektoros kapcsolásának szerzői (egyidejüleg): *Steiner* György Budapest és *Korodi* Sándor, Kolozsvár.

*

Multheti számunkban „Mit épitsünk" rovatába néhány sajtóhiba csuszott be. A helyesbitést itt adjuk: 33. oldal második hasáb, alulról a második sorban: „rovására" helyett „rácsára" olvasandó. A 2-ik ábrán kimaradt a visszacsatoló kondenzátor, a 8-ik ábrán pedig a rezégeseket visszavezető kondenzátor értéke 50 cm). A 7-ik ábrán az 50 cm neutrodon helyett 500 cm a helyes.

A lakkhuzal természetrajza

Rengeteg levelet kaptunk a 6006. sz. Miért-kérdéssel kapcsolatban. Ujabb panaszok, sok kérdés, érdeklődés... Legcélszerübbnek találtuk tehát, hogy ezt a kérdést elejétől végéig megvilágitsuk, hogy mindannyian tisztán lássuk, melyik a jó lakkhuzal? Szóljon tehát ebben a kérdésben a legilletékesebb, Besenbach Károly, a Felten-Guillaume budapesti gyár mérnöke, aki maga is lakkhuzalok gyártásával foglalkozik.

A „lakk"- vagy „zománc"-huzal név alatt forgalomba kerülő elektromos vezető szigetelő rétegét — mint neve is mutatja — lakk (helytelen elnevezéssel zománc) alkotja.

Az első lakkhuzalt kb. 1900-ban Amerikában, később Schweizban, 1907-ben pedig Németországban és Ausztriában kezdték gyártani. Magyarországon a lakkhuzalt 1922. év óta gyártják.

A háboru okozta gazdasági leromlás a lakkhuzalt lényegesen olcsóbb ára miatt — szemben a pamut és selyemszigetelésü huzalokkal — mindenhol ismertté tette. A gyengeáramu technikában ezen előnyén kivül még *a tekercselési tér jobb kihasználása miatt használják* a lakkhuzalt, hisz nélküle a rádiótechnikában használatos hangfrekvenciás transzformátorok, fejhallgatók gazdaságos elkészitése — legalább a mai formájában — nehézségekbe ütköznék.

Az olcsóbb áron kivül a tekercselési tér jobb kihasználásából *egy további megtakaritás* is következik, nevezetesen: *ugyanaz a menetszámu tekercs rövidebb,* tehát sulyra is kevesebb lakkhuzalból készithető el, mint akár a selyem, akár a pamutszigetelésü huzalból.

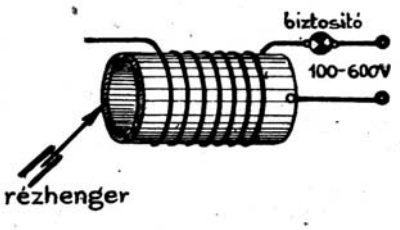
A fentebb emlitett elönyökön kivül méltánylandó az, hogy a lakkhuzal nagyobb felmelegedéssel szemben *100—120° C-ig alig érzékeny, a levegő nedvességével szemben pedig teljesen érzéketlen.*

A forgalomba kerülő lakkhuzal jóságára fontos az, hogy a lakk a huzalról sem hajlitás következtében, sem kisebb mechanikai hatás alatt le ne váljon, végül elektromos szigetelőképessége nagy legyen. Ezen szempontoknak szemelőtt tartásával készülnek a szigetelő lakkok.

A lakkok nagyon fontos alkotó része a nagyszigetelésü aszfalt, illetve stearin-szurok vagy gyanták. Oldószerük: zsiros olajok, benzin, terpentinolaj, szikkativ.

A fekete lakkhuzaloknál a lakk szinéből, de még a szigetelő réteg vastagságából sem lehet a lakkozás jóságára biztosan következtetni, ezért minden egyes csévét, mielőtt a mühelyt elhagyja, alapos vizsgálatnak vetünk alá. A lakkhuzal minőségi vizsgálatai az alábbi sorrendben követik egymást:

A szállitásra kész csévéből kb. fél métert levág a munkás és azt lassan nyujtja, mig a huzal elszakad, *elszakitás után a nyujtás helyén a jó lakkréteg nem repedezik meg. Jó tájékoztatást ad főleg a vastagabb huzaloknál 0.5 mm-től felfelé, ha a lakkhuzalt a rézvezető átmérőjénél háromszorta nagyobb átmérőjü huzalra vagy tüskére felcsévéljük, ekkor a lakkrétegnek a felcsévélés helyén megrepedezni nem szabad.* A huzalt körömmel megsérteni, illetve a lakkréteget lekaparni igyekezünk és ha a lakkréteg eltávolitása minden nehézség nélkül az első kisérletnél sikerül, ugy a gyártásnál hiba történt, a huzal rossz. De még ezután is lehetnek hibák, a lakkrétegen ugyanis nagyitóüveggel észre nem vehető hajszálrepedések lehetnek. Azért a huzalt mintegy 30 mm hosszu higanyfürdőn huzzuk keresztül, amikor is a higany a hajszálrepedésekbe behatolva elektromos kontaktust hoz létre (erről egy csengő bekapcsolásával győződhetünk meg). A gyár számolókészüléken olvassa meg, hogy 10 m-ként hány hibahely van. Átlag 1 m-re 1 hibahely eshetik. A lakkhuzalt ezután feszültség-próba alá vesszük. 20 mm külső átmérőjü *lecsiszolt* vörösréz csőre kb. 40 menetet csévélünk fel a lakkhuzalból ugy, hogy a lakkhuzal és a cső között fémes érintkezés ne legyen, viszont a huzal a csőre ráfeszüljön. A cső és a huzal között a feszültségkülönbséget addig

növeljük, mig az átütés bekövetkezik. A feszültségkülönbség az átütés pillanatában pl. 0.5 mm-es *huzalnál 600 voltnál kevesebb nem lehet!*

Minden egyes csévén a huzat egyhosszban van, ami biztosit bennünket arról, hogy a csévén lévő huzal teljes egészében ugyanolyan viszonyok között készült és a felső réteg megvizsgálása tájékoztatást ad a teljes hosszminőségére. Annak megvizsgálása, hogy a csévén egy darab huzal van-e, ugy történik, hogy a cséve elejét és végét egy áramkörbe kapcsoljuk be és a jelzőlámpa felvillanása jelzi, hogy a csévében szakadás nincs.

Az itt leirt vizsgálatnak *a gyár minden egyes csévét alávet,* de a minden tekintetben kifogástalan gyártás további állandó ellenőrzést kiván.

A lakkrétegből az oldószer és olajok *idővel* elpárolognak, *a lakk* szárad, *öregszik.* A száradás folytán végre annyi oldószer párolog el a lakkrétegből, hogy az rideg lesz, sem a hajlitást, sem a huzási igénybevételt nem birja, megrepedezik, a rézvezetőről a lakk leválik. Ilyen lakkhuzalból készült tekercs rendszerint sok záródást mutat, *ezért nagyon fontos annak ellenőrzése, hogy a forgalomba mindig friss áru kerüljön.*

Az öregedési jelenség nem veszélyes akkor, ha az a kész tekercsen megy végbe. A szigetelő (varnis) szalaggal beburkolt tekercsen részben lényegesen hosszabb idő mulva jelentkezik a huzal öregedése, másrészt ott az öregedés semmi bajt sem okoz.

Egyik pesti elektromotorgyár 1923-ban egy egyenáramu motor mágnestekercsét lakkhuzallal készitette. *Öt év mulva,* 1928-ban a motor javitás alá került és ekkor megállapitották, hogy a lakkhuzal alig észrevehetően öregedett és a *tekercsben egyetlen záródás sem volt.*

Az elektromosiparban számos esetben a lakkhuzal különböző chémiai behatásoknak van kitéve. Laboratóriumi vizsgálatnál azért az iparban leggyakrabban előforduló eseteket, nevezetesen paraffin, ceresin, transzformátorolaj, petroleum, higitott kénsav és a lugok behatását vizsgáljuk.

A rádióamatőrök ezen vizsgálati módszerek közül a huzal elszakitását, illetve a háromszoros átmérőjü hengerre való felcsévélést a huzal megvásárlásánál szintén alkalmazhatják, sőt az átütési vizsgálatot is megcsinálhatják, pl. az anódpótló transzformátor nagyfeszültségü tekercsével; biztositónak elég egy kis anódbiztositó lámpa.

Forrás: RU 1929/49. szám

CSERE-BERE

ADOK-VESZEK

Keresem:
- Rádióvilág 1946 évfolyamát,
- RT 1952/11. számát,
-Oe134 (OMSZÖV) tápegység rajzát,
-TELEFUNKEN 2T64 U dobozát skálával (vagy a romos belső részt elcserélem.
Kínálok: Márkás orsós magnószalagokat, magnókat,
- 450W leválasztó trafót,
- halogén vetítőizzókat, 20kg-os satut (120/170-es), kis satukat LA-1 0,2% laborműszert (13 méréshatár, 60mV is)Kádár könyvek, RT, ÉK, HE, egyes számok is.Hordozható hangszórót hangos filmvetítőhöz 15ohm/25W átm.40cm
Tel.: +36 30 431 1869

"Eladó működő PHILIPS 57A (1944-es évjárat UCH21 stb. csövekkel), felújított politúrral, hiánytalan (hátlap is van) 25.000Ft. Rohde &Schwarz hangfrekis torzításmérő 22.000 Ft, hozzá Wien-hidas szinusz generátor 3000Ft.
BEAG dia szinkronizátor 3000Ft, Kádár: Rádiókészülékek kapcsolásai I. kötet 2500Ft.
Keresek TESLA 4001 vagy 4002 TV-t, roncs is érdekel.
e-mail: nati.origo@ freemail.hu
tel: Nagy Attila (70)-3324257"!

Super, Orionton, Kazettás magnók: MK32, Terta 922 Magnó (orsós) Philips bőrtokos válltáskában. TV készülék: Junoszt 402 és régi fekete-fehér készülékek. Rádiótechnika Évkönyvek: 1972-től 1986-ig. Kakas László Tel: 06-30-996-8384. 06-1-294-1484.

Eladó Orion 441, 882 rádiók
Czuczor József Tel.: 06-20-369-3395

Vennék Veszprém URH rádiót és vezetékes üzenetrögzítőt vitéz Buru János dr. Tel: 06-1-2649-782.

Keresek Standard Kisszuper 3022, vagy Extraszuper 4222 vagy EKA 413 belső részt, rossz hiányos is érdekel. Philips Olimpia, Telefunken Regős belső szerkezetet, romos, hiányos is érdekel. TRT Budapest vagy Akció dobozt romos állapotban is. Keresek Vatea VT-2 hangolásjelző csövet. Simon Gyula Tel: 06-83-341-657.

Eladó Európa rádiócsövek: Philips A 409, A 415, A 425, AB 2, B 405, B 406, B 409, B 443, B 543, C 443, D 143, E 415, E 424, E 438, E 442, E 445, F 215, F 451, F 452. Tungsram: AR 4100, AR 4101, AS 4105, LD 430, L 414, P 414, PP 430, PV 475, PV 495, PV 4100, V 430, V 475, V 495, GL 4/0,30. Orion: NA4, ND4, Telefunken: REN 1004, REN 2004, RGN 1500, RGN 1503. Vatea: TL 415, TV 424, DV 4100, Dx 106, Re 4100, Re 425, RV 4100, RV 4104. Loewe: 3NF. Ár: 2000-5000 Ft/db. Kakas László Tel: 06-30-996-8384.

A januári számban hirdetett szakirodalmak, továbbra is eladók, néhány kivétellel, Kóger László Tel: 06-30-378-6633.

Eladók: Rádiók+rádiódobozok, magnetofonok, lemezjátszók, gramofon motor, műszerek, rádió skála üvegek.
Veszek: AB 701-es rádió adaptert, B406-os rádió adaptert, minőségi csöves magnetofont, "orsóst", egy darab Mechanikai Labor gombot.
Bada József
2225, Üllő, Árpád utca 2/a
Személyesen.

Eladó rádiók: Orion 56, 115, 155, 166, 177, 239A, 323, 332, 440, 442G, 520AG, 844, 881. Philips: 2515 Kiskonbi, AR612, B4A03A Matinée, Mestermű (1949) VT: Rapsody, GR4900, Gramafonos (lábakon) R926 R 636 Velence, Mozart (gramofonos). Telefunken 8165V, TERTA 325, Baltika P5-1. Kisrádiók: Sokol 308, Dolly, VEF 206-204, Videoton Camping Super, Orionton, Kazettás magnók: MK32, Terta 922 Magnó (orsós) Philips bőrtokos válltáskában. TV készülék: Junoszt 402 és régi fekete-fehér készülékek. Rádiótechnika Évkönyvek: 1972-től 1986-ig.
Kakas László Tel: 06-30-996-8384. 06-1-294-1484.

UTÁNGYÁRTOTT SKÁLAÜVEGEK:

Orion: 55, 933, 955, 044, 045, 055, 144, 133, 255, 233, 216, 228, 333, 324, 325, 221, 222, 227, 420A, 330, 331, 441, 444, 140, 130, 309, 520AG, 239A, 1004 táska, BR 701 AR301, 140, Népszuper
Philips: Pajtás, Jóbarát, Ráva, Mestermű, 31V, 32V, 36, 37, 38, 66, 67, 68, 77, 82, 86, Matador, Luxusszuper, Olimpia, York, 753A-14X
Terta: 1004 táska, 330, 331
Siemens: 350V, 344, 346, Vikert 344, 442-443
Telefunken: 1T64, 1T75, 238, 239
Standard: Super 37, 4244, 4355, 4455
Tesla: 305U (kocka Talisman), Talisman

Csizmadia Zsolt Győr
Tel.: 30/9717-814

MŰSZER OLDAL

Műszeroldal www.muszeroldal.hu

Minden ami műszer és mérés! Műszerforgalmazó, -javító, fejlesztő cégek adatai, mérési útmutatók, jegyzetek, cikkek, hasznos adatok egy helyen. Ingyenes Műszerpiac rovat használt műszerek adás-vételére!

Capri-Capriola

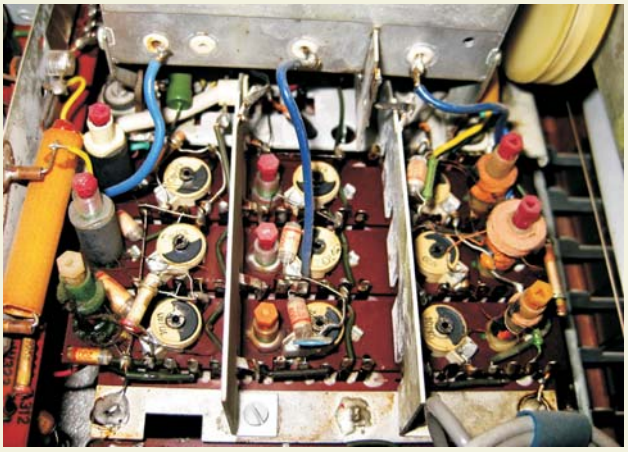

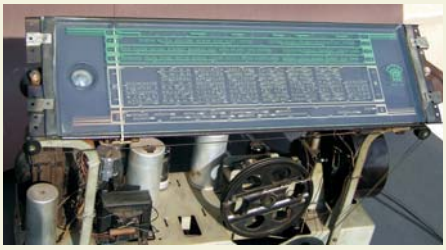

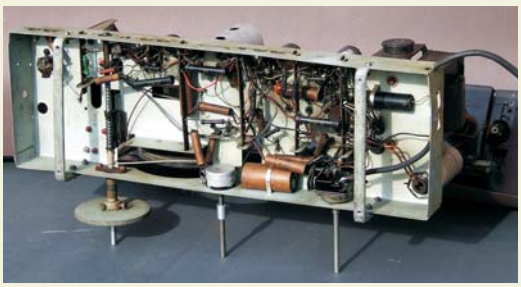
Orion 441

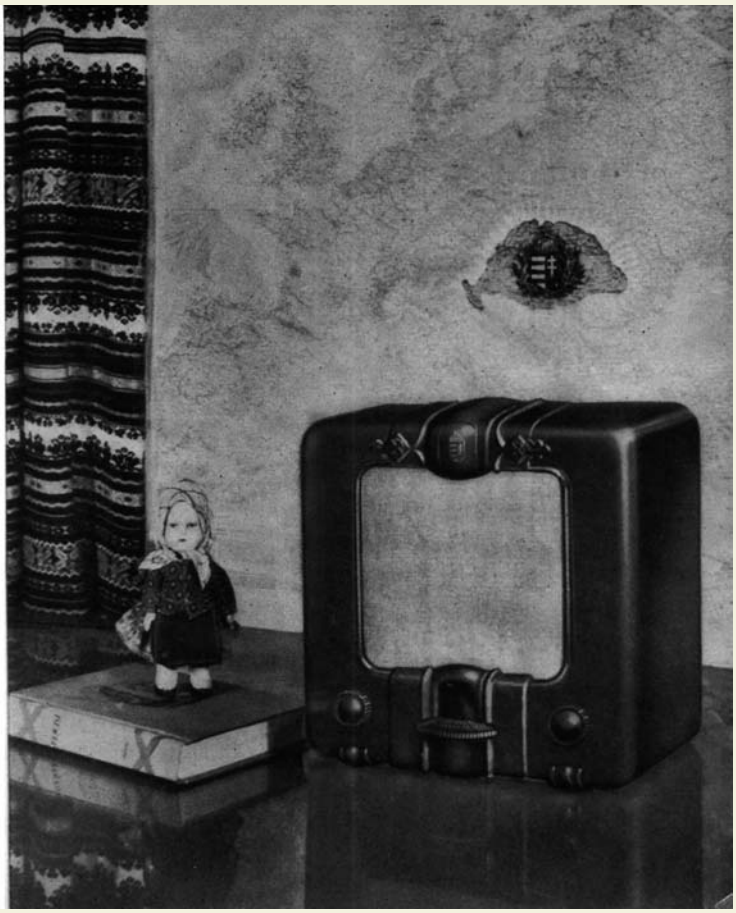

NÉPRÁDIÓ

22 V váltóáramra U univerzális

»Rádiót minden magyar házba!« — ezt a gondolatot valósítja meg a rendkívül ízléses és tetszetős bakelitdobozban elhelyezett és legmodernebb csövekkel ellátott, eddig a magyar piacon valóban ismeretlen olcsó árú »Néprádió«-készülék. 200-tól 850 méterig terjedő vételképessége elsősorban a helyi és relais-adóknál érvényesül. Hangja rendkívül kellemes, természetes és egész szobát betöltő, tehát a néprádió — a detektoros készülékektől eltérőleg — nemcsak egy hallgatót, hanem az egész családot szórakoztatja. Külön kapható hozzá hullámcsapda, mely a készülék szelektivitását sokszorosára emeli és megfelelő magasantennával külföldvételt is lehetővé tesz. Kis készülékben nagy előnyök, sok szórakozás kevés pénzért.

Ára P 48.—, 2 pengős havi részletre.

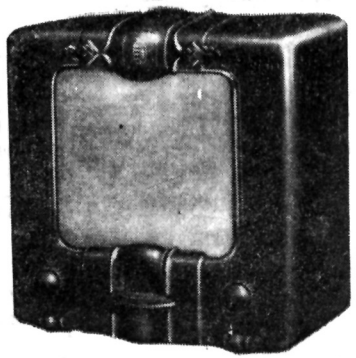

be kereskedőnknél külön **Néprádió hullámcsapdát.** Ezt a készülék hátlapjára a hozzáadott 2 recéscsavarral felerősítjük, majd zsinórját az **A** hüvelybe, az antenna vezetékét pedig a hullámcsapda hüvelyébe dugaszoljuk.

A készüléket most hangoljuk a zavaró állomás közelébe, majd a csapda gombját addig forgassuk nagyon lassan jobbra vagy balra, amíg a zavaró állomás elhalkul; a többi állomás ugyanúgy vehető, mint ennek előtte.

A készülék audion- és végerősítő-csöve: VCL 11
egyenirányító-csöve: VY 2

Ezekkel a csövekkel a készülék lengőnyelves hangszórója a helyi adóállomásokat jól közvetíti és kedvező vételi viszonyok esetén még külföldi adóállomások is hallgathatók.

MAGYAR NÉPRÁDIÓ
VÁLTÓÁRAMÚ HÁLÓZATRA

Használati utasítás

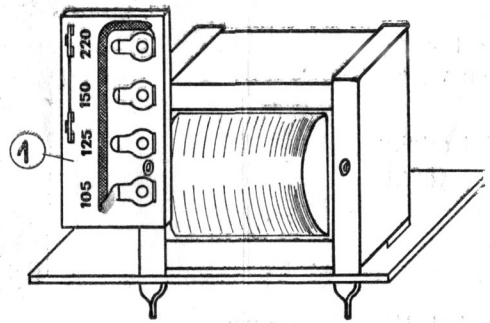
Mielőtt a készüléket a villamos hálózatba bekapcsoljuk, megnézzük árammérő óránk felirati pajzsán, hogy milyen a lakásunkon levő áram neme és feszültsége. Készülékünket **csakis váltóárammal** táplálhatjuk és mielőtt bekapcsoljuk, a hálózat feszültségére kell beállítani.

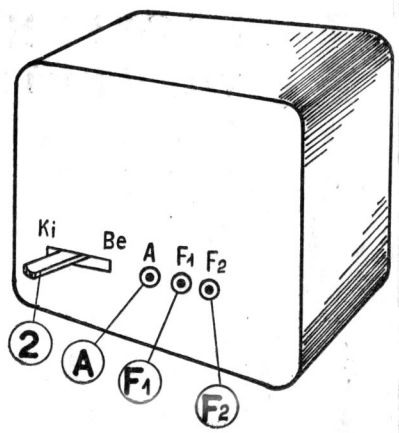
Évégből vegyük le a készülék hátlapját. Belül a hálózati transzformátor **1** csatlakozólécén 4 megszámozott forrasztóhelyet találunk. Ezek számozása 105, 125, 150, 220. V. A csatlakozóléchez vezető zsinórt ahhoz a forrasztóhelyhez forrasztjuk át, amelyiknek felirata megegyezik az árammérő óránkra felírt feszültséggel. Ezután tegyük vissza a hátlapot és a készülék csatlakozó zsinórját dugaszoljuk fali konnektorunkba. **Hátlap nélkül a készüléket nem szabad bekapcsolni.**

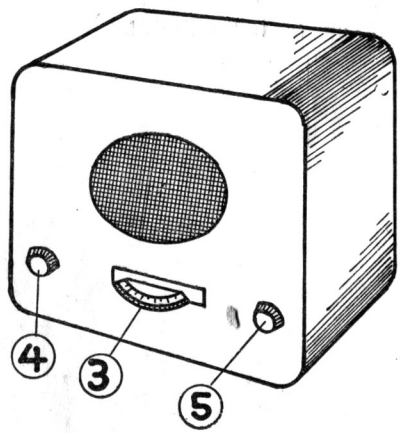
Antenna- és földcsatlakozás.

25—30 méter hosszú, helyesen felszerelt magasantennával várhatunk legkedvezőbb vételt. Az antenna vezetékét a hátlapon található **A** hüvelybe dugaszoljuk.

A vízvezeték csapjáról vagy külön földelő-lemezről kiinduló földvezetéket az F_1 F_2 hüvelyek valamelyikébe dugaszoljuk. Az F_2 hüvely erősebb vételt ad, viszont ha az F_1 hüvelyhez csatlakozunk, akkor az állomásokat könnyebben elválaszthatjuk. Célszerű a különböző állomások vételekor megpróbálni, hogy

melyik csatlakozás ad jobb vételt. Ha nincs magasantennánk, használhatunk villanyantennát is.

A készülék bekapcsolása a hátlapból kiálló **2** kapcsolókarral történik; billentsük e kapcsolót „Be" állásba.

Állomáskeresés.

A készülék 200—850 méter hullámhosszú állomások vételére alkalmas. Behangolásuk a vízszintes, fokbeosztású **3** hangolótárcsával történik. A hangerősséget a **4** gomb jobbra fordításával fokozhatjuk.

Az érzékenységet és vele együtt az elválasztóképességet az **5** visszacsatoló gomb jobbra fordításával fokozhatjuk. Ha eközben kis koppanást vagy fütyülést hallunk, forgassuk kissé visszafelé a gombot. Ha az **5** gomb teljes beforgatása közben sem hallanánk koppanást, akkor a **4** gombot fordítsuk kissé visszafelé.

A **4** gomb minden állomás vételét erősebbé teszi, míg az **5** gombbal csak azt az egy állomást erősítjük, amelyre a készüléket ép ráhangoltuk.

A **3** hangolótárcsával most még egész pontosan beállítjuk az állomást, amíg a legjobban szól. Ha valamelyik erősebb adóállomás áthallással zavarná a többi állomás vételét, szerezzünk